

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Štěpánka Muchová

Trestněprávní ochrana zvířat

Diplomová práce

Olomouc 2020

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Trestněprávní ochrana zvířat vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.“

V Napajedlích dne 21. 3. 2020

.....

Štěpánka Muchová

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala JUDr. Bronislavě Coufalové, Ph.D., za vedení mé diplomové práce, cenné a užitečné rady, komentáře a připomínky, vstřícnost a ochotu.

Obsah

Použité zkratky	6
Úvod	7
1 Pojem zvíře a welfare zvířat	11
1.1 Pojem zvíře	12
1.1.1 Pojem zvíře ve veřejném právu	12
1.1.2 Pojem zvíře v soukromém právu	14
1.2 Welfare zvířat	15
2 Prameny právní úpravy	18
2.1 Obecně	18
2.2 Mezinárodní právní úprava	18
2.2.1 Historický vývoj	18
2.2.2 Současná právní úprava	19
2.3 Evropská právní úprava	20
2.3.1 Historický vývoj	20
2.3.2 Současná právní úprava	21
2.4 Vnitrostátní právní úprava	23
2.4.1 Historický vývoj	23
2.4.2 Současná právní úprava	26
3 Trestněprávní ochrana zvířat v českém právním řádu	32
3.1 Současná právní úprava v zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník	32
3.1.1 Týrání zvířat § 302 TZ.....	33
3.1.2 Zanedbání péče o zvíře z nedbalosti § 303 TZ.....	42
3.2 Připravovaná novela zák. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku	45
3.3 Úvahy de lege ferenda	46
3.3.1 Zvýšení trestních sazeb u trestného činu týrání zvířat.....	46
3.3.2 Surový nebo trýznivý způsob týrání.....	48
3.3.3 Trest zákaz chovu zvířat	49
3.4 Statistiky	50
4 Aktuální otázky v rámci ochrany zvířat.....	51
4.1 Kožešinové farmy	51
4.2 Množírny.....	51
4.3 Cirkusy.....	52
4.4 Souvislost činu týrání zvířat s kriminalitou páchanou na lidech	54

5 Komparace zahraničních právních úprav	56
5.1 Slovenská právní úprava	56
5.2 Polská právní úprava.....	58
5.3 Německá právní úprava	59
5.4 Právní úprava Velké Británie.....	60
5.5 Právní úprava Spojených států amerických	62
5.6 Shrnutí.....	62
Závěr	64
Seznam použitých pramenů.....	69
Příloha č. 1 (Mezinárodní právní úprava)	75
Příloha č. 2 (Statistiky).....	79
Shrnutí.....	82
Summary	83
Klíčová slova	84
Keywords.....	85

Použité zkratky

TZ - zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

STZ - zák. č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

TŘ - zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

ZOZPT - zák. č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

SPTČ – skutková podstata trestného činu

SP – skutková podstata

Úvod

„Vzhledem k tomu, že každé zvíře má určitá práva.....,že genocidy páchá člověk a že hrozí jejich pokračování, že úcta člověka ke zvířatům souvisí se vzájemnou mezilidskou úctou, že výchova má již od dětství vést k pozorování a chápání zvířat a k úctě a lásce vůči nim...“¹

Na úvod jsem se rozhodla citovat část preambule ze Všeobecné deklarace zvířecích práv z roku 1978. Každé zvíře má určitá práva, ale jak bude uvedeno níže, není subjektem právních vztahů. Není ani věcí (pokud jde o živé zvíře), jak stanovuje zák. č. 89/2012 Sb. Je „živým tvorem, schopným na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zaslouhuje si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka.“² Člověk by se měl ke zvířatům chovat jako k živým tvorům, s láskou a péčí, k čemuž však leckdy nedochází. Zvířata je tedy třeba chránit i skrze právní regulaci. Ochrana zvířat a zacházení s nimi je upravena ve velkém množství právních předpisů, počínaje soukromoprávní ochranou v zák. č. 89/2012 Sb., přes správněprávní ochranu, až po trestněprávní ochranu. Trestní právo jako prostředek ochrany *ultima ratio* chrání zvířata před nejzávažnějšími a nejbrutálnějšími činy na nich páchanými. Stěžejním pramenem trestněprávní ochrany je TZ, který ve své zvláštní části obsahuje trestné činy,³ jejichž objektem (nikoli však jediným) je zájem na ochraně zdraví zvířat, na ochraně zvířat před týráním a nevhodným zacházením.

Problematika zacházení člověka se zvířetem je v současné době aktuálním tématem, a to nejen v České republice, ale i v evropských státech. Jako příklad uvedu Slovensko, které vyhláškou⁴ s účinností od 1. listopadu 2019 zakázalo využívání šelem v cirkusech. V České republice nedávno došlo k definitivnímu zákazu kožešinových farem⁵ a v současné době jsou projednávány novely TZ a ZOZPT, které se zabývají ochranou zvířat. Novela TZ se týká především zvýšení trestních sazeb u činů majících za objekt ochranu zvířat, nového znění SPTČ týrání zvířat, kriminalizace množiren a zavedení nového druhu trestu. Novela ZOZPT mimo

---

¹ Všeobecná deklarace zvířecích práv 1978. Dostupné z: CHAPOUTHIER, Georges. *Zvířecí práva*. Praha: Triton, 2013, s 35.

² Preambule zák. č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

³ Těchto činů je celkem sedm (§ 299 a § 300, § 302 - § 306 TZ).

⁴ K tomu viz příloha k vyhlášce č. 350/2019 Z. z., vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o použití zvierat'a na účely verejného vystúpenia alebo výcviku za účelom verejného vystúpenia a zoznam zvierat na účely verejného vystúpenia. [online]. [cit. 23. listopadu 2019]. Dostupné na: < <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2019-350>>.

⁵ Zákaz kožešinových farem zavedl zákon č. 255/2017 Sb., který novelizoval zák. č. 246/1992 Sb., účinnost od 1. 10. 2017.

jiné definuje množirny, které rovněž zakazuje, a upravuje pravidla využívání divokých zvířat v cirkusech.

Diplomová práce pojednává o ochraně zvířat v České republice nástroji trestního práva, z důvodu požadovaného rozsahu se však orientuje pouze na trestný čin týrání zvířat dle § 302 TZ a trestný čin zanedbání péče o zvíře z nedbalosti dle § 303 TZ. Okrajově se zabývá instituty správního práva, neboť ZOZPT, jakožto hlavní pramen správněprávní ochrany zvířat, vymezuje řadu pojmů, které jsou obsaženy ve znacích SPTČ dle § 302 a § 303 TZ (zvíře, týrání, utýrání), a upravuje přestupek týrání zvířat. Nastiňuje mezinárodní a evropskou právní úpravu, neboť tyto úpravy podstatně ovlivnily znění současné české právní úpravy, především potom znění ZOZPT. V práci je stručně shrnut i historický vývoj vnitrostátní, evropské i mezinárodní právní úpravy a obsažena je i komparace zahraničních právních úprav ochrany zvířat.

Primárním cílem této diplomové práce je analyzovat právní úpravu *de lege lata* v TZ a možný stav *de lege ferenda*. Posoudit, zda by mělo dojít ke zvýšení trestních sazeb u trestného činu týrání zvířat, uvést důvody k tomu vedoucí a zmínit potencionální důsledky z toho plynoucí. Zaměřit se na stávající hranici mezi trestným činem týrání zvířat a přestupkem a uvážít, zda by tato hranice neměla být změněna, tedy zda by mělo dojít k přeformulování SPTČ týrání zvířat (i ve vztahu k projednávané novele). Určit, zda, a z jakých příčin, by měl být zaveden nový druh trestu, a to trest zákazu chovu zvířat (ve vztahu k projednávané novele). Blíže rozebrat ukládání sankcí pachatelům trestného činu týrání zvířat, tedy jaké sankce je možno uložit, jaké se nejvíce ukládají, a také důvody tohoto ukládání. A konečně zhodnotit, zda je ochrana zvířat v České republice, vzhledem k evropským státům, na úrovni standardu či nadstandardu.

Mezi sekundární cíle mohu zařadit bližší analýzu problematiky množíren a jejich možný postih *de lege lata* a postihy *de lege ferenda*. Dále bližší rozebrání cirkusů, zejména se zaměřením na možnost zákazu využívání divokých zvířat v cirkusech s ohledem na připravované novely ZOZPT a institutů, které by tato novela mohla ve vztahu ke zvířatům v cirkusech zavést. V neposlední řadě je mým cílem také posouzení, zda je dána spojitost mezi činem týrání zvířat a násilnou kriminalitou páchanou na lidech, a zda by tato skutečnost měla být brána v úvahu při stanovování druhu a výše trestu, případně zda by měla být jedním z důvodů změny současné právní úpravy, pokud jde o výši trestních sazeb u činu týrání zvířat.

Vzhledem k výše uvedenému primárnímu cíli jsem si stanovila následující výzkumné otázky.

1. Měly by být zvýšeny trestní sazby u trestného činu týrání zvířat?

Hypotéza: Ke zvýšení trestních sazeb u trestného činu týrání zvířat by mohlo dojít za předpokladu zachování relace k trestným činům proti životu a zdraví. Zvýšení je vhodné vzhledem k současnému sankcionování pachatelů trestných činů týrání zvířat, a také z důvodu brutálnosti a nelidskosti některých způsobů týrání zvířat.

2. Mělo by, s ohledem na právní úpravu správního práva, dojít ke změně ve vymezení znaků SPTČ týrání zvířat?

Hypotéza: Stávající vymezení činu týrání zvířat, jakožto trestného činu a jakožto přestupku, prostor pro změnu SPTČ týrání zvířat poskytuje.

3. Měl by být, vzhledem ke stávající právní úpravě sankcionování, zaveden nový druh trestu, a to trest zákazu chovu zvířat?

Hypotéza: Stávající právní úprava trest zákazu chovu zvířat umožňuje ukládat pouze v rámci trestu zákazu činnosti. Zákaz chovu zvířat je možné, vzhledem k právní úpravě ukládání trestu zákazu činnosti, uložit zřídka. Zavedení tohoto trestu by bylo optimální.

4. Které trestněprávní sankce jsou pachatelům trestného činu týrání zvířat nejčastěji ukládány? Jaké jsou důvody k tomu vedoucí?

Hypotéza: Nejčastěji jsou ukládány podmíněné tresty odnětí svobody. Jedná se o univerzální trest, který lze uložit za všechny trestné činy uvedené ve zvláštní části TZ, a vzhledem k zásadě přiměřenosti je ukládán nejčastěji podmíněně.

5. Na jaké úrovni je, vzhledem k právní úpravě evropských států, právní úprava ochrany zvířat v České republice?

Hypotéza: Právní úprava ochrany zvířat je v České republice na úrovni standardu.

S přihlédnutím k výše uvedeným sekundárním cílům jsem si stanovila následující výzkumné otázky.

1. Jakým způsobem je možné, za stavu současné právní úpravy, postihnout tzv. množírny?

Hypotéza: Množírny je možné, za stavu současné právní úpravy, postihnout především jako přestupek.

2. Mělo by dojít v České republice k úplnému zákazu využívání divokých zvířat v cirkusech?

Hypotéza: V cirkusech jsou zvířata držena často v malých prostorech, nikoliv v přirozeném prostředí, kdy zacházení s nimi, a způsob života zvířete v cirkuse, může vykazovat znaky činu týrání zvířat. K zákazu by tedy dojít mělo.

3. Lze spatřovat souvislost mezi činem týrání zvířat a pozdější kriminalitou páchanou na lidech?

Hypotéza: Souvislost mezi činem týrání zvířat a kriminalitou páchanou na lidech je možné spatřovat, neboť pachatelé, kteří týrají zvířata, mohou v budoucnu inklinovat i k násilí vůči lidem.

Diplomová práce je členěna do pěti kapitol. První kapitola definuje pojem zvíře a s tím související pojem welfare zvířat. Druhá kapitola je zaměřena na prameny právní úpravy, a to na poli mezinárodním, evropském i vnitrostátním, včetně historického vývoje jednotlivých pramenů. Vnitrostátní právní úprava je dále rozvedena na úrovni ústavněprávní, správněprávní a trestněprávní ochrany. Třetí kapitola pojednává o jádru trestněprávní ochrany zvířat v českém právním řádu. Nejprve o právní úpravě *de lege lata*, tedy o trestném činu týrání zvířat dle § 302 TZ a o trestném činu zanedbání péče o zvíře z nedbalosti dle § 303 TZ. Následně o právní úpravě *de lege ferenda*, včetně připravované novely TZ. Čtvrtá kapitola je věnována aktuálním otázkám na poli ochrany zvířat, konkrétně kožešinovým farmám, množírnám, zákazu využívání divokých zvířat v cirkusech, a souvislostem činu týrání zvířat s kriminalitou páchanou na lidech (nejedná se sice o nejaktuálnější otázku na poli ochrany zvířat v ČR, nicméně vhodnější umístění této subkapitoly jsem v diplomové práci nenalezla). Pátá, poslední kapitola, se zabývá komparací zahraničních právních úprav (Slovensko, Polsko, Německo, Velká Británie, USA).

Diplomová práce vychází z právní úpravy platné a účinné ke dni 1. 3. 2020.

1 Pojem zvíře a welfare zvířat

Pojem zvíře je klíčovým pro téma této diplomové práce, jak také vyplývá z názvu této práce. Tento termín není v právní úpravě definován jednotně, co se pod ním rozumí, je stanoveno odlišně jednak ve veřejném právu a v soukromém právu, a jednak i v jednotlivých právních odvětvích veřejného a soukromého práva. Je tedy možné hovořit o nejednoznačnosti pojmu zvíře.⁶ Zatímco veřejnoprávní úprava pojem zvíře definuje v ZOZPT, soukromoprávní úprava v zák. č. 89/2012 Sb., pojem zvíře výslovně nedefinuje. V tom lze spatřovat zásadní rozdíl v obou právních oblastech.⁷ Proto je také nutno se zabývat pojmem zvíře zvlášť ve veřejném právu a zvlášť v právu soukromém. S termínem zvíře souvisí také právní status zvířat, tedy zda je zvíře subjektem či objektem právních vztahů. Pro pochopení pojmu zvíře a jeho právního postavení shledávám relevantním nejprve vymezit právní status zvířat, a poté samotný pojem zvíře.

Pokud jde o právní status zvířat, pojetí zvířat jakožto subjektů právních vztahů je vzhledem ke konstrukci současného právního řádu vyloučeno. Zvířata tedy mohou být v českém právním řádu pouze objekty právních vztahů, nemají samostatné právní postavení.⁸ Zvíře je objektem právního vztahu tehdy, pokud se k němu vztahují vzájemná práva a povinnosti stanovené právními normami subjektům právního vztahu. Lze tedy dovodit, že míra realizace jejich ochrany je zcela závislá na jednání lidí.⁹ Pro právní úpravu veřejnoprávních vztahů, jejichž objektem je zvíře, je proto typické stanovení konkrétních povinností subjektům, které jsou v určitém specifikovaném postavení vůči zvířatům (chovatelé, pořadatelé veřejného vystoupení zvířat). Jedná se o povinnosti zajišťující ochranu zvířat před nesprávným jednáním, jejichž obsahem jsou převážně zákazy (například týrat zvířata), příkazy (například zajistit při přepravě zvířat v dopravním prostředku dostatečnou plochu a výšku přiměřenou jejich věku), případně určité omezující podmínky. Na dodržování těchto povinností potom dohlíží stát -

---

⁶ MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako předmět právní úpravy veřejného práva a nový občanský zákoník. *Vědecký časopis České společnosti pro právo životního prostředí*, 2014, roč. 14, č. 35, s. 9.

⁷ MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kol. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III, § 419-654 a související společná a přechodná ustanovení*. Praha: Leges, 2014, s. 231.

⁸ PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. Praha: Linde, 2009, s. 15.

⁹ MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako objekt právních vztahů. In: *Dny práva - 2010: 4. ročník mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 1918. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 378. Dostupné z: [https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/Mullerova_Hana_\(4342\).pdf](https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/Mullerova_Hana_(4342).pdf)

orgán veřejné správy, který také ukládá případné sankce.¹⁰ To znamená, že vzniká právní vztah mezi nositelem povinnosti (subjektem) a státem, nikoli mezi nositelem povinnosti a zvířetem.¹¹ J. Dousek a H. Müllerová k tomu uvádí, že platné české právo nezakotvuje žádná „práva zvířat“ ve smyslu subjektivních práv „zvířecích subjektů“. Dodávají však, že řada právních předpisů obsahově odpovídá tomu, co lze označit za „morální práva“ zvířat, nikoli však konstrukcí subjektivních práv, ale formou stanovení zákazů a uložení povinností osobám.¹² Naproti tomu M. Leskovjan ve své publikaci uvádí, že v pojetí odpovědnosti dovozené z preambule a ustanovení zák. č. 2/1993 Sb., lze o zvířatech hovořit jakožto o subjektech určitých práv, a to práv na konkrétní povinnosti ze strany člověka, které jsou podrobně rozvedeny ve speciálních zákonech.¹³ Z výše uvedeného lze obecně shrnout, že právo přiznává ochranu zvířatům, avšak této ochrany se mohou dovolávat pouze lidé, ať již jde o chovatele nebo ochránce zvířat.¹⁴

1.1 Pojem zvíře

1.1.1 Pojem zvíře ve veřejném právu

Pojem zvíře používá značné množství právních předpisů z oblasti veřejného práva, pouze jeden však obsahuje definici pojmu zvíře. Jedná se o ZOZPT. Dle preambule uvedeného zákona jsou zvířata stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zaslouhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka. Zvířetem se potom dle § 3 písm. a) ZOZPT rozumí „každý živý obratlovec, kromě člověka, nikoliv však plod nebo embryo“¹⁵. K obratlovcům patří savci, ptáci, plazi, obojživelníci a ryby.¹⁶ ZOZPT se vztahuje pouze na obratlovce, jimž tedy ochranu poskytuje, zatímco bezobratlí chráněni nejsou (s výjimkou pojmu pokusné zvíře, který zahrnuje i živé hlavonožce). Chráněna z větší části

---

¹⁰ MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako objekt právních vztahů. In: *Dny práva - 2010: 4. ročník mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 1918-1924. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 378. Dostupné z: [https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/Mullerova_Hana_\(4342\).pdf](https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/Mullerova_Hana_(4342).pdf)

¹¹ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 149.

¹² MÜLLEROVÁ, Hana, ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam. *Kapitoly o právech zvířat: "my a oni" z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016, s. 637.

¹³ LESKOVJAN, Martin. Několik poznámek o důležitosti interdisciplinárního přístupu k otázce vztahu člověka a zvířete. Princip odpovědnosti – historické kontexty a současnost. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 28.

¹⁴ RYDVAL, Tomáš. Ochrana zvířat proti týrání jako součást ochrany zvířat v České republice. *Aplikované právo*, 2006, roč. 4, č. 2, s. 29.

¹⁵ § 3 písm. a) zák. č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 786.

nejsou ani mrtvá zvířata.¹⁷ To platí pro SPTČ dle § 302 - § 306 TZ. Ve smyslu § 299 a § 300 TZ jsou za hmotný předmět útoku považováni i mrtví jedinci živočichů, včetně částí těl a výrobků z nich.¹⁸ ZOZPT zavádí kategorizaci zvířat podle dvou kritérií. Podle kritéria způsobu života dělí zvířata na zvířata v lidské péči a zvířata volně žijící. Podle kritéria účelu chovu dělí zvířata na hospodářská, zájmová a pokusná.¹⁹ Co se rozumí pod těmito pojmy viz definice v ZOZPT.²⁰ Mezi další právní předpisy definující pojem zvíře, resp. jeho subkategorie, můžeme řadit zák. č. 166/1999 Sb., veterinární zákon. Uvedený zákon nedefinuje samotný pojem zvíře, nýbrž jeho subkategorii, pojem hospodářská zvířata. Z ust. § 3 odst. 1 písm. c) a z § 10 odst. 1 písm. d) zák. č. 166/1999 Sb., lze však dovodit, že pojmem zvíře rozumí obratlovce i bezobratlé. Dle H. Müllerové však bude uplatňování uvedeného zákona pro bezobratlé spíše výjimkou. Co se týče další právní úpravy, která pojem zvíře používá a nedefinuje, H. Müllerová uvádí, že je třeba zkoumat souvislost smyslu a účelu právní úpravy s ochranou zvířat a dovodit výkladem správnou šíři použití pojmu zvíře (zejména zda půjde pouze o obratlovce, nebo i o bezobratlé), většinou vzhledem k výše uvedeným předpisům.²¹

Některé předpisy, například zák. č. 114/1992 Sb., nebo zák. č. 100/2004 Sb., užívají **pojem živočich**. Tento pojem není bez dalšího zákonem definován, avšak z vymezení jiných pojmů (například volně žijící živočich, živočich odchovaný v lidské péči) je možné dovodit, že jde o jedince jakéhokoli živočišného druhu s výjimkou člověka. Jedná se tedy o pojem širší než pojem zvíře v ZOZPT, neboť zahrnuje celou živočišnou říši s výjimkou člověka, tedy i bezobratlé.²²

V zák. č. 449/2001 Sb., o myslivosti se naopak setkáváme s **pojmem zvěř**. Dle § 2 písm. b) se zvěř rozumí „*obnovitelné přírodní bohatství představované populacemi druhů*

---

¹⁷ MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III, § 419-654 a související společná a přechodná ustanovení*. Praha: Leges, 2014, s. 231.

¹⁸ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s 399.

¹⁹ MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako předmět právní úpravy veřejného práva a nový občanský zákoník. *Vědecký časopis České společnosti pro právo životního prostředí*, 2014, roč. 14, č. 35, s. 14-15.

²⁰ § 3, písm. b), c), d), e), j) zák. č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

²¹ MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako předmět právní úpravy veřejného práva a nový občanský zákoník. *Vědecký časopis České společnosti pro právo životního prostředí*, 2014, roč. 14, č. 35, s. 10.

²² MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako objekt právních vztahů. In: *Dny práva - 2010: 4. ročník mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 1917-1918. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 378. Dostupné z: [https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/Mullerova_Hana_\(4342\).pdf](https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/Mullerova_Hana_(4342).pdf)

volně žijících živočichů“ uvedených konkrétním výčtem jednotlivých druhů, kteří jsou považováni za zvěř. Za zvěř tedy považuje pouze obratlovce.²³

Z výše uvedeného vyplývá, že terminologie veřejného práva je různorodá. Obecně lze však shrnout, že v mnoha případech bude platit pravidlo, že pojem zvíře zahrnuje pouze obratlovce (s výjimkou člověka) a výjimečně včely, pojem živočich zahrnuje obratlovce (s výjimkou člověka) a bezobratlé, a pojem zvěř zahrnuje pouze některé obratlovce.²⁴

Pro účely trestního zákona je zvíře věcí, a to dle ustanovení § 134 odst. 1 TZ, které stanoví, že „věcí se rozumí i ovladatelná přírodní síla. Ustanovení o věcech se vztahují i na živá zvířata a zpracované oddělené části lidského těla, nevyplývá-li z jednotlivých ustanovení trestního zákona něco jiného.“ Z toho důvodu delikty proti zvířatům mohou mít charakter mimo jiné trestného činu poškození cizí věci dle § 228 TZ.²⁵

1.1.2 Pojem zvíře v soukromém právu

Pokud jde o pojem zvíře v soukromém právu, je klíčovým pramenem zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Jak již bylo uvedeno výše, tento zákon nevymezuje přímo pojem zvíře, ač jej zmiňuje v řadě ustanovení, z nichž nejdůležitějším ustanovením je § 494. Dle § 494 zák. č. 89/2012 Sb., „živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.“ Jedná se o tzv. dereifikaci zvířat, kdy živé zvíře již není považováno za zvláštní druh věci movité.²⁶ Vedle osob a věcí tedy existuje kategorie živého zvířete, na které se však mohou použít za podmínek § 494 ustanovení o věcech hmotných a movitých (tedy mohou k nim vznikat věcná i obligační práva). Rozsah, ve kterém aplikace ustanovení o věcech neodporuje povaze zvířete, je vždy individuální. Jde zejména o to, aby v důsledku aplikace těchto ustanovení nebylo zvíře vystaveno pocitům úzkosti, bolesti a stresu (odloučením od vlastníka, typicky se uvádí výkon zadržovacího práva). A *contrario* lze

---

²³ MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako předmět právní úpravy veřejného práva a nový občanský zákoník. *Vědecký časopis České společnosti pro právo životního prostředí*, 2014, roč. 14, č. 35, s. 12.

²⁴ MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III, § 419-654 a související společná a přechodná ustanovení*. Praha: Leges, 2014, s. 231-232.

²⁵ LESKOVJAN, Martin. Několik poznámek o důležitosti interdisciplinárního přístupu k otázce vztahu člověka a zvířete. Princip odpovědnosti – historické kontexty a současnost. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodňář, 2010, s. 28.

²⁶ MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III, § 419-654 a související společná a přechodná ustanovení*. Praha: Leges, 2014, s. 232.

z daného ustanovení dovodit, že mrtvé zvíře věci může být. Oddělené části zvířete mohou být také věcmi (paroží, vlna).²⁷ Co se týče přímo pojmu zvíře, lze z důvodové zprávy k zák. č. 89/2012 Sb., dovodit, že v oblasti, na kterou dopadá jeho úprava, se zvířaty míní i bezobratlí, zejména ti, kteří jsou schopni cítit bolest nebo stres.²⁸ Důvodová zpráva k zák. č. 89/2012 Sb., uvádí, že „*pojetí zvířete v občanském zákoníku je širší, než v platném zákoně na ochranu zvířat, který jako veřejnoprávní předpis a výslovně jen pro své účely omezuje pojem zvířete na živé obratlovce odlišné od člověka. Toto zúžené pojetí platí jen pro zvláštní úpravu v zákoně na ochranu zvířat, ale neuplatní se v občanském právu. Ze soukromoprávního hlediska jsou zvířaty nejen obratlovci, ale i bezobratlí, jsou-li schopni cítit bolest nebo stres. Tento přístup je přímo v zákonném textu vyjádřen poukazem na povahu živého tvora. Živým tvorem ve smyslu tohoto ustanovení nejsou jenom obratlovci.*“²⁹ Zák. č. 89/2012 Sb., také zavádí vlastní kategorizaci zvířat, odlišnou od veřejnoprávní kategorizace (divoká, domácí,...).³⁰

1.2 Welfare zvířat

Pokud hovoříme o zvířeti a o jeho postavení ve veřejném právu, je nutné zmínit také pojem welfare zvířat (česky zhruba „pohoda zvířat“), který se v odborné literatuře v posledních desetiletích používá právě ve vztahu k ochraně zvířat.³¹ V ochraně zvířat lze tak v současné době identifikovat dvě základní složky, a to ochranu zvířat před týráním (negativní složka)³² a zajištění dobrých životních podmínek zvířatům, tzv. welfare (pozitivní složka³³).³⁴

Pojem welfare klade značný důraz na prožívání života samým zvířetem,³⁵ charakterizuje takový stav zvířete, v němž zvíře netrpí žádným strádáním a který odpovídá jeho biologickým i psychickým nárokům.³⁶ Představuje vyvážený stav, kdy zvíře je schopno

---

²⁷ MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III, § 419-654 a související společná a přechodná ustanovení.* Praha: Leges, 2014, s. 232-233.

²⁸ MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako předmět právní úpravy veřejného práva a nový občanský zákoník. *Vědecký časopis České společnosti pro právo životního prostředí*, 2014, roč. 14, č. 35, s. 13.

²⁹ Důvodová zpráva k zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, s. 120.

³⁰ K těmto pojmům blíže viz důvodová zpráva k zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, s. 120-122.

³¹ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu.* Praha: Academia, 2013, s 83.

³² Tamtéž.

³³ Tamtéž.

³⁴ MÜLLEROVÁ, Hana, ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam. *Kapitoly o právech zvířat: "my a oni" z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva.* Praha: Academia, 2016, s 509.

³⁵ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu.* Praha: Academia, 2013, s 83.

³⁶ LESKOVJAN, Martin. Několik poznámek o důležitosti interdisciplinárního přístupu k otázce vztahu člověka a zvířete. Princip odpovědnosti – historické kontexty a současnost. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální*

přirozeně se vyrovnat svými vlastními silami s působením životního prostředí, vyhnout se strádání, zachovat si zdraví a schopno se rozmnožovat.³⁷

Poprvé došlo k posouzení termínu welfare ve Velké Británii v roce 1965 tzv. Brambellovou komisí. Ta stanovila pět svobod, které jsou nutné pro životní pohodu zvířat, a to lehnout si, natáhnout si končetiny, otočit se, vstát, očistit se. Následně Rada pro ochranu hospodářských zvířat přijala v roce 1993 přepracovaná pravidla welfare.³⁸ Jedná se o následujících pět svobod:

- *Odstranění hladu, žízně, podvýživy* - neomezený přístup k čerstvé vodě a krmivu, dostačující k zachování plného zdravotního stavu a energie zvířete
- *Odstranění nepohodlí* – zajištění odpovídajícího prostředí včetně přístřeší a pohodlného místa k odpočinku
- *Odstranění příčin vzniku bolesti a nemoci* - předcházení bolesti, zranění a nemoci včetně rychlé diagnózy a léčení
- *Možnost projevu normálního chování* - poskytnutí dostatečného prostoru, vhodného vybavení a společnosti zvířat téhož druhu
- *Odstranění strachu a deprese* - zabezpečení podmínek, které vylučují mentální strádání.³⁹

Byla navržena ještě šestá svoboda, a sice vykonávání svobodně a „osobně“ kontroly nad životní pohodou a tím se vyhnout utrpení. Tyto svobody poskytují soubor pravidel pro vymezení životní pohody zvířat. Vytvoření těchto podmínek má zvířeti umožnit prožívat život na určité úrovni spokojenosti.⁴⁰

Následně se v roce 2003 v Manile konala mezinárodní konference o welfare zvířat. Konference se zúčastnila i Česká republika. Účastníci konference schválili Deklaraci o životní pohodě zvířat vycházející ze shora uvedených pěti svobod. Hlavním cílem této deklarace je

---

právní a věcné otázky nakládání se zvířaty. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 25 - 30.

³⁷ MÜLLEROVÁ, Hana, ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam. *Kapitoly o právech zvířat: "my a oni" z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016, s 639.

³⁸ STEJSKAL, Vojtěch. Recentní právní úprava nakládání se zvířaty v rámci lidské péče. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 12.

³⁹ DOUSEK, Jiří. Péče o pohodu zvířat – animal welfare. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 47.

⁴⁰ MÜLLEROVÁ, Hana, ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam. *Kapitoly o právech zvířat: "my a oni" z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016, s 643-644.

celosvětové zviditelnění této problematiky a snaha o zlepšení podmínek, ve kterých jsou zvířata chována.⁴¹ Organizace na ochranu zvířat usilují o to, aby byla přijata jako deklarace OSN a aby k ní přistoupilo co nejvíce států.⁴²

V České republice je ochrana zvířat a péče o jejich pohodu pravidelně vyhodnocována od roku 1994 v Informačním bulletinu Státní veterinární správy „*Program ochrany zvířat*“, přičemž tyto informace jsou dostupné online na stránkách Státní veterinární správy.⁴³

---

⁴¹ STEJSKAL, Vojtěch. Recentní právní úprava nakládání se zvířaty v rámci lidské péče. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 12.

⁴² PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. Praha: Linde, 2009, s. 24.

⁴³ MÜLLEROVÁ, Hana, ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam. *Kapitoly o právech zvířat: "my a oni" z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016, s. 652.

2 Prameny právní úpravy

2.1 Obecně

Prameny právní úpravy nakládání se zvířaty nalezneme na úrovni mezinárodní, evropské a vnitrostátní. Ani na jedné úrovni právních systémů však neexistuje ucelená kodifikace právní úpravy nakládání se zvířaty, je tedy roztržena do velkého počtu právních norem.⁴⁴

2.2 Mezinárodní právní úprava

2.2.1 Historický vývoj

Problematika péče o zvířata byla předmětem řešení již od dob, kdy člověk zvířata domestikoval. Mezi nejstarší prameny patří Zákoník vladaře Urnammu z Uru pocházející z 21. stol. př. n. l. V textu jsou zmiňováni dozorcí nad pastvou dobytka, což svědčí o organizované péči o chovaná zvířata.⁴⁵ První zákonné normy obsahující nařízení související s chovem domácích zvířat však jsou zákony Lipit-Ištarovy z 20. stol. př. n. l., ve kterých jsou uvedena ustanovení na ochranu vlastníka zvířete, především pak tresty za poškození dobytčete.⁴⁶ Zákony z Ešnunny z 19. – 18. stol. př. n. l. řešily mimo jiné poranění člověka nebo zvířete zvířetem.⁴⁷ Chammurapiho zákoník se zabýval úpravou náhrady škody způsobené zvířaty a na zvířatech, tedy cenou zvířat, ochranou majitelů zvířat a také povinnou péčí o zvířata.⁴⁸ Pro Zákon dvanácti desek platí, že ohledně zvířat se zabýval otázkami vlastnického práva a náhradou škody, nezabýval se tedy ochranou samotných zvířat.⁴⁹ První novověký zákon

---

⁴⁴ STEJSKAL, Vojtěch. Recentní právní úprava nakládání se zvířaty v rámci lidské péče. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 8-9.

⁴⁵ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 96.

⁴⁶ ŠOCH, Miroslav, BROUČEK, Jan, ŠTASTNÁ, Jana. Welfare hospodářských zvířat. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 31.

⁴⁷ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 96.

⁴⁸ ŠOCH, Miroslav, BROUČEK, Jan, ŠTASTNÁ, Jana. Welfare hospodářských zvířat. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 31., MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 96.

⁴⁹ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 97.

na ochranu zvířat byl vydán v Osmanské říši v roce 1502, který se týkal pracovních zvířat a upravoval otázky správné péče o zvířata a nakládání s nimi. Evropský středověk a raný novověk se ochraně zvířat nijak nevěnoval, převzal totiž doktrínu z římského práva řazení zvířat mezi věci v právním smyslu. Zvířata tak podléhala plně režimu vlastnického práva, včetně jeho ochrany.⁵⁰ Za kolébku novodobé právní úpravy je třeba dle H. Müllerové považovat Velkou Británii přelomu 18. a 19. století, která v roce 1822 přijala zákon o zacházení s koňmi a skotem (tzv. *Martinův zákon*), jenž se stal prvním významným legislativním úspěchem animal welfare na světě. V témže roce vznikla ve Velké Británii i Královská společnost pro prevenci týrání zvířat, která funguje dodnes. Následovalo přijetí zákona o prevenci týrání zvířat v roce 1849 a vznik prvního psího útulku v Londýně.⁵¹ Na závěr je nutno připomenout nacistické Německo a jeho extrémně kladný vztah ke zvířatům. Německý zákon o ochraně zvířat z roku 1933 totiž poprvé použil koncepci ochrany zvířat, která je vlastní moderní právní ochraně zvířat, a sice zamezení zbytečnému utrpení zvířat a chránění jich před bolestí.⁵²

2.2.2 Současná právní úprava

Současná právní úprava ochrany zvířat a nakládání s nimi je obsažena v mezinárodních úmluvách. Zpravidla se jedná o úmluvy regionální, sjednané na půdě Rady Evropy. Společným znakem je však nízká kontrolovatelnost a vynutitelnost společných závazků.⁵³ Zajímavé je, že Česká republika byla smluvní stranou všech pěti dohod Rady Evropy vztahujících se k ochraně zvířat ještě před vstupem do Evropské unie.⁵⁴ Mezinárodní právo v této oblasti ovlivnilo právní úpravu v jednotlivých státech, i právo v Evropské unii.⁵⁵ Blíže k níže uvedeným deklaracím, úmluvám a smlouvám viz Příloha č. 1.

---

⁵⁰ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 97.

⁵¹ Tamtéž s. 121, 125-127.

⁵² Tamtéž s. 43.

⁵³ STEJSKAL, Vojtěch. Recentní právní úprava nakládání se zvířaty v rámci lidské péče. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 12-13.

⁵⁴ DOUSEK, Jiří. Péče o pohodu zvířat – animal welfare. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 49.

⁵⁵ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 153.

Všeobecné deklaráce práv zvířat

- *Všeobecná deklaráce zvířecích práv 1978*
- *Všeobecná deklaráce zvířecích práv z roku 1989*
- *Mezinárodní deklaráce o welfare zvířat 2003 (k tomu viz 1.2. Welfare zvířat.)*

Mezinárodní úmluvy

- *Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin – Úmluva CITES*
- *Další úmluvy (viz Příloha č. 1)*

Sytém dohod v rámci Rady Evropy

- *Evropská dohoda o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě*
- *Evropská dohoda o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely*
- *Evropská dohoda o ochraně jatečných zvířat*
- *Evropská dohoda o ochraně obratlovců používaných pro pokusné a jiné vědecké účely*
- *Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu*

Shora uvedené dohody potom tvořily základ právních předpisů pro ochranu zvířat v Evropské unii a jsou, co se týče obecných zásad, součástí i českých právních předpisů.⁵⁶

2.3 Evropská právní úprava

2.3.1 Historický vývoj

Právním základem unijního práva v oblasti ochrany zvířat je Smlouva o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“), konkrétně hlava III. s názvem Zemědělství a rybolov. Dílčí otázky obsahuje hlava XIV. s názvem Veřejné zdraví (veterinární péče).⁵⁷

---

⁵⁶ DOUSEK, Jiří. Péče o pohodu zvířat – animal welfare. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 49.

⁵⁷ STEJSKAL, Vojtěch. Recentní právní úprava nakládání se zvířaty v rámci lidské péče. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 14.

Pokud jde o vývoj ochrany zvířat v unijním právu, Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství (dále jen „Smlouva o EHS“) se původně ochraně zvířat nevěnovala. O významu ochrany zvířat v lidské péči svědčil pouze Protokol o ochraně a dobrých životních podmínkách zvířat z roku 1997, připojený ke Smlouvě o EHS Amsterodamskou smlouvou. Protokol uznává zvířata jako bytosti schopné vnímání⁵⁸ a dále uvádí, že při stanovování a provádění politiky Společenství a ve výzkumu berou Společenství a členské státy plně v úvahu požadavky na dobré životní podmínky zvířat. K dalšímu posunu došlo v roce 2005, kdy Evropská komise připravila Akční plán Společenství v oblasti dobrých životních podmínek a ochrany zvířat 2006 – 2010. Tento plán je odezvou na zásady stanovené výše uvedeným Protokolem. V plánu jsou uvedeny cíle Společenství v oblasti dobrých životních podmínek zvířat. Cílem akčního plánu je upevnění dosažených výsledků v ochraně zvířat a navržení strategie udržení a vylepšení ochrany zvířat v příštích pěti letech.⁵⁹ Změnu do primárního práva přinesla Lisabonská smlouva. Dle čl. 13 SFEU „*Při stanovování a provádění politik Unie v oblastech zemědělství, rybolovu, dopravy, vnitřního trhu, výzkumu a technologického rozvoje a vesmíru zohledňují Unie a členské státy plně požadavky na dobré životní podmínky zvířat jako vnímajících bytostí; přitom zohlední právní nebo správní předpisy a zvyklosti členských států spojené zejména s náboženskými obřady, kulturními tradicemi a regionálním dědictvím.*“⁶⁰

2.3.2 Současná právní úprava

2.3.2.1 Nařízení

Mezi právně závazné sekundární prameny evropského unijního práva ve formě nařízení, která jsou přímo účinná a přednostně aplikovatelná, můžeme řadit zejména níže uvedená nařízení.⁶¹

- *Nařízení Rady (ES) č. 1255/97 ze dne 25. června 1997 o kritériích Společenství pro místa zastávek a o změně plánu cesty uvedeného v příloze směrnice 91/628/EHS.*

⁵⁸ PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. Praha: Linde, 2009, s. 23.

⁵⁹ Tamtéž s. 33.

⁶⁰ STEJSKAL, Vojtěch. Recentní právní úprava nakládání se zvířaty v rámci lidské péče. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 15-16.

⁶¹ Nařízení z: STEJSKAL, Vojtěch. Recentní právní úprava nakládání se zvířaty v rámci lidské péče. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 16-17.

- *Nařízení Rady (ES) č. 1040/2003 ze dne 11. června 2003, kterým se mění nařízení (ES) č. 1255/97, pokud jde o použití míst zastávek.*
- *Nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97.*
- *Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009 ze dne 24. září 2009 o ochraně zvířat při usmrcování.*
- *Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 998/2003/ES ze dne 26. května 2003 o veterinárních podmínkách pro neobchodní přesuny zvířat v zájmovém chovu a o změně směrnice Rady 92/65/EHS.*
- *Nařízení Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi.*

Vedle výše uvedených nařízení existují řada dalších nařízení, například z oblasti veterinářství.

2.3.2.2 Směrnice

Mezi sekundární prameny evropského unijního práva v oblasti ochrany zvířat ve formě směrnic, které byly převedeny do českého práva v rámci ZOZPT, můžeme řadit zejména níže uvedené směrnice.⁶²

- *Směrnice Rady 86/609/EHS ze dne 24. listopadu o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se ochrany zvířat používaných pro pokusné a jiné vědecké účely.*
- *Směrnice Rady 93/119/ES ze dne 22. prosince 1993 o ochraně zvířat při porážení nebo usmrcování.*
- *Směrnice Rady 98/58/ES ze dne 20. července 1998 o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely.*
- *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/63/EU ze dne 22. září 2010 o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely.*

---

⁶² Směrnice z: STEJSKAL, Vojtěch. Recentní právní úprava nakládání se zvířaty v rámci lidské péče. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodňář, 2010, s. 16., MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 174.

2.4 Vnitrostátní právní úprava

2.4.1 Historický vývoj

V českých zemích má ochrana zvířat dlouhodobou tradici.⁶³ Prvním právním předpisem vydaným pro naše území, jehož hlavním cílem bylo chránit zvířata před týráním, bylo nařízení č. 31/1855 ř. z. ze dne 15. 2. 1855. I před tímto rokem byly vydány právní předpisy upravující zacházení se zvířaty, jejich hlavním cílem však nebyla ochrana zvířat před týráním, nýbrž ochrana vlastnického práva, zdraví lidí, či regulace myslivosti.⁶⁴ V této podkapitole se zaměřím pouze na historický vývoj právní úpravy zajišťující ochranu zvířat proti týrání.

2.4.1.1 Nařízení č. 31/1855 říšského zákoníku ze dne 15. 2. 1855

Uvedené nařízení bylo velmi stručné, obsahovalo jediné ustanovení o dvou větách. „Kdo veřejně způsobem vyvolávajícím pohoršení týrá zvířata, ať již mu vlastnický náleží nebo nikoli, bude potrestán politickým úřadem.....Pokud budou určité způsoby takového týrání zaznamenány hojněji nebo se stanou v živnostenském podnikání obvyklými, je vyhrazeno zemskému úřadu, aby proti nim zasáhl speciálními zákazy.“ Za takové jednání mohla být pachateli udělena pokuta (1-100 zlatých) nebo zadržení (6 hod. – 14 dní). Nařízení hodnotí K. Slezák jako neúčinné, jednak kvůli požadavku jednání „veřejně způsobem vyvolávajícím pohoršení“, neboť k naplnění takové SP docházelo zřídka, a jednak kvůli výši pokut.⁶⁵

Mezi předpisy k provedení uvedeného nařízení, které stanovovaly pravidla časté lidské činnosti se zvířaty,⁶⁶ můžeme řadit níže uvedené předpisy.

- *Vyhláška zemského prezidenta ve Slezsku č. 8/1899 slez. z. z. ze dne 7. 1. 1899 obsahující zákonný předpis proti týrání zvířat, pokud se týče při živnostenském provozu obvyklého zlého nakládání se zvířaty, ve znění nařízení prezidenta zemské správy politické pro Slezsko č. 18/1926 slez. z. z. ze dne 24. 7. 1926*

---

⁶³ ŠOCH, Miroslav, BROUČEK, Jan, ŠTASTNÁ, Jana. Welfare hospodářských zvířat. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodňář, 2010, s. 31.

⁶⁴ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 271.

⁶⁵ Tamtéž s. 284-285.

⁶⁶ Tamtéž s. 286.

- *Vyhláška místodržitele na Moravě č. 61/1901 mor. z. z. ze dne 5. 11. 1901, kterou se vyhlašují předpisy proti týrání zvířat, ve znění vyhlášky č. 51/1914 mor. z. z. ze dne 3. 7. 1914*
- *Vyhláška místodržitele pro Čechy č. 45/1902 čes. z. z. ze dne 31. 5. 1902, o zamezení týrání zvířat.*⁶⁷

2.4.1.2 Období od roku 1918-1938

Předpisy na ochranu zvířat proti týrání byly za první republiky recipovány z rakouského práva, k vydání dalších předpisů nedošlo.⁶⁸

2.4.1.3 Vládní nařízení č. 106/1939 Sb. ze dne 27. 3. 1939, o ochraně zvířat proti týrání

Důvodem pro přijetí tohoto nařízení, jak uvádí důvodová zpráva k návrhu zákona z roku 1935, byla právě nejednotnost a zastaralost právních předpisů upravujících ochranu zvířat proti týrání. Cílem daného nařízení bylo tedy sjednocení právní úpravy. Nařízení vycházelo z právní úpravy Belgie, Velké Británie, Polska a Německa.⁶⁹ Mělo celkem devět paragrafů, přičemž v § 1 zakazovalo každé jednání nebo opomenutí, kterým se působilo zvířeti bez rozumného a oprávněného důvodu bolest nebo jiné utrpení (týrání zvířat).⁷⁰ Co se rozumělo pod pojmem týrání, jsme mohli nalézt v § 2 (demonstrativní výčet jednání).⁷¹ Trestem za takové jednání byla peněžitá pokuta do 5 000,- K nebo 14 dní vězení. Stejně byla potrestána osoba, která například k takovému jednání pachatele navedla, nebo mu poskytla pomoc, či vlastník zvířete, který takové jednání strpěl.⁷² Nařízení dále umožňovalo zabavení zvířete (a jeho následné léčení nebo usmrcení), nebo jeho propadnutí státu (pokud se pachatel činu dopustil opětovně).⁷³ Nařízení bylo doplněno nařízením vlády č. 109/1941 Sb., kterým se vydávají podrobnější

⁶⁷ ŠOCH, Miroslav, BROUČEK, Jan, ŠTASTNÁ, Jana. Welfare hospodářských zvířat. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 31-32.

⁶⁸ RYDVAL, Tomáš. Ochrana zvířat proti týrání jako součást ochrany zvířat v České republice. *Aplikované právo*, 2006, roč. 4, č. 2, s. 32.

⁶⁹ Vládní návrh zákona o ochraně zvířat proti týrání z roku 1935. Tisk 41. [online]. [cit. 22. listopadu 2019]. Dostupné z: https://senat.cz/informace/z_historie/tisky/4vo/tisky/T0041_00.htm

⁷⁰ § 1 vládního nařízení č. 106/1939 Sb., o ochraně zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

⁷¹ K tomu blíže viz § 2 vládního nařízení č. 106/1939 Sb., o ochraně zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

⁷² K tomu blíže viz § 4 vládního nařízení č. 106/1939 Sb., o ochraně zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

⁷³ K tomu blíže viz § 5, § 6 vládního nařízení č. 106/1939 Sb., o ochraně zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

předpisy o ochraně zvířat proti týrání, dále vyhláškou č. 110/1941 Sb., kterou se vydávají některé předpisy o dopravě zvířat po železnici a motorovými vozidly.⁷⁴

Neboť bylo nařízení přijato za okupace, pozbylo, na základě ústavního dekretu prezidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11/1944 Úř. věst. čsl. o obnovení právního pořádku, platnosti.⁷⁵

2.4.1.4 Období od roku 1948 – 1992

Trestní zákon správní č. 88/1950 Sb.

Po pozbytí platnosti nařízení č. 106/1939 Sb., nedošlo k přijetí obdobného zákona na ochranu zvířat proti týrání, právo tedy žádoucí a nežádoucí chování vůči zvířatům nevymezovalo.⁷⁶ Postih týrání zvířat byl možný pouze v rámci zák. č. 88/1950 Sb., trestní zákon správní, v § 56 - § 60, upravující v jednotlivých paragrafech ochranu živočišné výroby, ochranu myslivosti, ochranu rybářství, ochranu ptactva a zvířat užitečných pro zemědělství, a konečně v § 60 ochranu zvířat proti týrání. V § 60 zák. č. 88/1950 Sb., byla obsažena právní úprava ochrany zvířat proti týrání, která zněla „*kdo bez rozumného důvodu způsobí zvířeti bolest nebo jiné utrpení, bude potrestán pokutou do 5 000 Kčs nebo odnětím svobody až na sedm dnů.*“⁷⁷

Další vývoj

Shora uvedenou právní úpravu obsaženou v zák. č. 88/1950 Sb., nahradil zák. č. 66/1961 Sb., o veterinární péči. Tam SP činu týrání zvířat absentovala a znova se objevila až v novém veterinárním zákoně č. 87/1987 Sb., kde v § 6 bylo pouze stanoveno, že „*zvířata nesmějí být týrána*“⁷⁸. STZ původně neobsahoval trestný čin týrání zvířat. Ten byl do uvedeného zákoníku včleněn až novelou provedenou zákonem č. 557/1991 Sb., s účinností od 1. 1. 1992. Do té doby byl trestněprávní postih možný pouze na základě trestného činu poškozování cizí věci dle § 257, eventuálně na základě trestného činu výtržnictví dle § 202 STZ.⁷⁹ SPTČ týrání zvířat dle § 203 STZ spočívala ve třech odstavcích. První odstavec spočíval v tom, že pachatel byl

⁷⁴ RYDVAL, Tomáš. Ochrana zvířat proti týrání jako součást ochrany zvířat v České republice. *Aplikované právo*, 2006, roč. 4, č. 2, s. 32.

⁷⁵ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 292.

⁷⁶ Tamtéž s. 294.

⁷⁷ § 60 zák. č. 88/1950 Sb., trestní zákon správní, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁸ § 6 zák. č. 87/1987 Sb., o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁹ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 294-296.

potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem, pokud týral zvíře, ačkoliv byl za obdobný přestupek v posledním roce postižen, nebo za takový čin v posledních dvou letech odsouzen. Druhý odstavec spočíval v tom, že pachatel byl potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem, pokud utýral zvíře. Třetí odstavec obsahoval kvalifikovanou SPTČ týrání zvířat, kdy pachatel byl potrestán odnětím svobody až na dvě léta, pokud spáchal činy v odstavci jedna nebo dva veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném.⁸⁰ V roce 1992 byl poté přijat zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, a v roce 2009 byl přijat zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Spolu s připravovanými novelami TZ a ZOZPT týkajícími se ochrany zvířat lze spatřovat posun vpřed na poli ochrany zvířat v České republice.

2.4.2 Současná právní úprava

2.4.2.1 Obecně

Současná vnitrostátní právní úprava sestává z mnoha právních předpisů týkajících se zvířat, jejich ochrany, a zajištění jejich welfare. Tato ochrana je projevem demokratického právního státu v tom smyslu, že chrání jak práva lidská, tak práva zvířat. Zvířata jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, a z toho důvodu je nezbytně nutné jim poskytovat ochranu před týráním, poškozováním a bezdůvodným usmrcováním.⁸¹

Obecně je právní ochrana zvířat v České republice představována veřejnoprávními a soukromoprávními nástroji ochrany zvířat.⁸² Soukromoprávní ochrana zahrnuje občanskoprávní ochranu zvířat, zatímco veřejnoprávní ochrana zahrnuje ústavněprávní, správněprávní a trestněprávní ochranu zvířat. Soukromoprávní občanskoprávní ochrana dopadá na všechna zvířata, tedy obratlé i bezobratlé, a je realizována zejména ustanoveními upravujícími vlastnické právo, náhradou škody způsobenou zvířaty, a definuje statut opuštěných či ztracených zvířat. K veřejnoprávní ochraně viz níže.⁸³

---

⁸⁰ § 203 zák. č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

⁸¹ COUFALOVÁ, Bronislava. Aktuální vývoj na poli právní ochrany zvířat. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2017, č. 2, s. 117.

⁸² RYDVAL, Tomáš. Ochrana zvířat proti týrání jako součást ochrany zvířat v České republice. *Aplikované právo*, 2006, roč. 4, č. 2, s. 29.

⁸³ COUFALOVÁ, Bronislava. Aktuální vývoj na poli právní ochrany zvířat. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2017, č. 2, s. 117-118.

2.4.2.2 Ústavněprávní ochrana

V Ústavě je ochrana zvířat deklarována v čl. 7, ve kterém je stanoveno, že „*stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.*“ V této souvislosti je třeba poukázat na náleží Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/03. Dle uvedeného náleží „*je předmětem práva myslivosti zvíře, která v abstraktní rovině představuje především přírodní bohatství, které si stát vytkl za cíl chránit. Závažnost a zásadnost této ochrany je dána především skutečností, že ochrana přírodních hodnot se stala předmětem regulace přímo v Ústavě České republiky, podle jejíhož čl. 7 stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.*“⁸⁴

V Listině základních práv a svobod (dále jen „LPS“) je ochrana zvířat upravena v čl. 11, „*vlastnictví zavazuje*“. Ochrana je spatřována právě v omezení možnosti vlastníka nakládat libovolně s věcí, v tomto případě se zvířetem⁸⁵ (byť živé zvíře není dle § 494 zák. č. 89/2012 Sb., věcí, ale ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze). V čl. 35 odst. 1 LPS je stanoveno, že „*každý má právo na příznivé životní prostředí*“ a čl. 35 odst. 3 LPS „*při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem.*“

Ochrana zvířat se může v určitých případech dostat do kolize s ústavně zaručenými právy, příkladně s právem vlastnickým či s právem na svobodu podnikání. Autoritativní zásahy do těchto práv jsou připuštěny, pokud je jimi sledováno dosažení legitimního cíle a za splnění podmínek testu proporcionality. B. Coufalová uvádí, že legitimním cílem může být například zamezení nevhodného chovu zvířat a jejich usmrcování bez eticky ospravedlnitelného důvodu, tedy zlepšení chování ke zvířatům.⁸⁶ Legitimním cílem může být i myslivost a právo myslivosti, jak uvedl Ústavní soud ve shora citovaném náleží, tedy že myslivost a právo myslivosti je v obecné rovině legitimním omezením vlastnického práva a jejich prostřednictvím naplňuje stát svou ústavní povinnost zakotvenou v čl. 7 Ústavy České republiky.⁸⁷

---

⁸⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/03, bod 64.

⁸⁵ COUFALOVÁ, Bronislava. Aktuální vývoj na poli právní ochrany zvířat. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2017, č. 2, s. 117.

⁸⁶ Tamtéž s. 118.

⁸⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/03.

2.4.2.3 Správněprávní ochrana

Problematiku ochrany zvířat upravuje na správněprávní rovině nesčetně právních předpisů. Nejvýznamnější je ZOZPT. Za zmínku stojí také následující právní předpisy. Zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, upravující jedince volně žijících živočichů nacházejících se v lidské péči. Zák. č. 115/2000 Sb., který upravuje otázku náhrady škody ze strany státu způsobené hospodářským zvířatům vybranými druhy chráněných volně žijících živočichů. Zák. č. 162/2003 Sb., upravující podmínky provozování zoologických zahrad. Zák. č. 100/2004 Sb., zákon o obchodování s ohroženými druhy, který stanoví podmínky obchodování s ohroženými druhy, podmínky zajištění welfare či podmínky nakládání s exempláři, a zák. č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, stanovící požadavky veterinární péče na chov a zdraví zvířat a na živočišné produkty. V neposlední řadě také zák. č. 449/2001 Sb., o myslivosti a zák. č. 99/2004 Sb., o rybářství.⁸⁸

Zákon na ochranu zvířat proti týrání

Zákon na ochranu zvířat proti týrání tvoří jádro správněprávní ochrany zvířat již od roku 1992. Zpracovává příslušné předpisy Evropské unie a navazuje na přímo použitelné unijní předpisy.⁸⁹ Je členěn do osmi částí a obsahuje třicet paragrafů. Představuje základní právní normu pro pravidla nakládání se zvířaty v lidské péči, věnuje se jak nelegálním způsobům nakládání se zvířaty (týrání zvířat), tak legálním způsobům (pokusy na zvířatech, pravidla chovu a veřejných vystoupení).⁹⁰ Jeho základním cílem je ochránit zvířata před týráním, poškozováním jejich zdraví, bezdůvodným usmrcováním. Obsahuje obecnou právní úpravu, platící pro všechna zvířata, a zvláštní právní úpravu, vztahující se k jednotlivým kategoriím zvířat – hospodářským, v zájmových chovech, volně žijícím a pokusným zvířatům.⁹¹ Obecná právní úprava se týká zejména definice týrání a zákazu týrání, zákazu propagace týrání, regulace usmrcování zvířat a jejich přepravy.⁹² Dále pak, pokud jde o zvířata v lidské péči,

⁸⁸ STEJSKAL, Vojtěch. Recentní právní úprava nakládání se zvířaty v rámci lidské péče. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 18-19.

⁸⁹ DOUSEK, Jiří. Péče o pohodu zvířat – animal welfare. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 48 - 49.

⁹⁰ STEJSKAL, Vojtěch. Recentní právní úprava nakládání se zvířaty v rámci lidské péče. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 8.

⁹¹ PRCHALOVÁ, Jana. Obecná ochrana zvířat z hlediska různých zákonů. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 67.

⁹² PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. Praha: Linde, 2009, s. 35.

zákon usiluje o zajištění welfare, a pokud jde o volně žijící zvířata, stanovuje zakázané způsoby usmrcování a odchytu, zakázané činnosti s volně žijícími zvířaty a zajištění welfare pro odchycená handicapovaná zvířata.⁹³

Pokud jde o orgány ochrany zvířat dle ZOZPT, jsou upraveny v části šesté uvedeného zákona. Tyto orgány dohlíží na dodržování stanovených povinností a ukládají sankce za porušení povinností, jsou jimi dle § 19 uvedeného zákona Ministerstvo zemědělství, jež je ústředním orgánem státní správy ve věcech ochrany zvířat proti týrání,⁹⁴ orgány státní veterinární správy, státní orgány příslušné ke schvalování projektů pokusů, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo obrany v rámci své působnosti a obecní úřady obcí s rozšířenou působností.

Uvedený zákon upravuje v části sedmé také přestupky. Přestupky jsou stanoveny i v jiných, výše uvedených, správních předpisech, nejedná se tedy o jediný zákon přestupky upravující. Vymezení přestupků dle ZOZPT nalezneme v § 27 (přestupky fyzických osob) a § 27a (přestupky právnických osob a podnikajících fyzických osob) uvedeného zákona. Fyzické i právnické osoby mají uvedeným zákonem stanovené povinnosti, které musejí dodržovat. Spáchání přestupku spočívá právě v porušení těchto povinností. Přestupky fyzických osob dle § 27 se člení do 9 skupin, a to podle určení fyzické osoby, která ho spáchala. Obdobné členění platí i pro přestupky právnických osob a podnikajících fyzických osob dle § 27a. Za přestupky lze v obou případech uložit pokutu, a v některých případech zákaz činnosti, zákaz chovu zvířat na dobu pět let, propadnutí zvířete, případně zabránění zvířete, a to dle § 27 odst. 12, 13 a § 27a odst. 20, 21, § 27b, § 27c uvedeného zákona. Vlastníkem propadlého či zabraněného zvířete se pak stane dle § 27b a § 27c uvedeného zákona stát. Orgán ochrany zvířat má mimo jiné také možnost uložit zvláštní opatření dle § 28a - § 28c uvedeného zákona, spočívající v umístění zvířete do náhradní péče, nařízení opatření ke snížení počtu zvířat, pozastavení činnosti chovatele, zajištění utracení zvířete či nařízení péče o zvíře jinou osobou (podrobněji viz uvedená ustanovení).

2.4.2.4 Trestněprávní ochrana

Z hlediska trestněprávní ochrany je klíčovým TZ. K tomu blíže viz níže.

---

⁹³ PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. Praha: Linde, 2009, s. 35.

⁹⁴ Tamtéž s. 125-126.

2.4.2.5 *Trestněprávní a správněprávní ochrana ve vztahu k odpovědnosti*

Jak již bylo uvedeno, veřejnoprávní ochrana zvířat spočívá zejména ve stanovení povinností subjektům, v příkazech, zákazech a omezeních právními normami. Porušení norem má potom za následek vznik odpovědnosti a obvykle nastoupení sankcí. Ve veřejnoprávní sféře rozeznáváme odpovědnost trestněprávní, nastupující v případě, kdy subjekt svým činem naplní znaky SPTČ, a odpovědnost správněprávní, nastupující v případě, kdy pachatel svým činem naplní znaky přestupku.⁹⁵ Pokud jde o trestněprávní odpovědnost, pramenem je zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, a pokud jde o správněprávní odpovědnost na úseku ochrany zvířat, je primárním pramenem zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

TZ kriminalizuje, z hlediska zásady subsidiarity trestní represe, nejzávažnější činy páchané na zvířatech, kdežto ZOZPT označuje za přestupky činy i nikoli tak vážného charakteru. Co se týče vzájemného vztahu mezi trestným činem a přestupkem, konkrétně tedy subsidiarita přestupků, je vyjádřen v ust. § 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, kdy se za přestupek považuje „*společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.*“⁹⁶ Pokud tedy subjekt naplní svým jednáním SP jak trestného činu, tak přestupku, bude jeho jednání posuzováno jako trestný čin. Pokud subjekt svým jednáním nenaplní SPTČ dle TZ, může se dopustit přestupku dle ZOZPT, či případně dle dalších zákonů, například dle zák. č. 166/1999 Sb., o veterinární péči.

Zásadní rozdíl mezi trestným činem a přestupkem nalezneme v objektivní stránce. Pokud jde o objektivní stránku přestupku dle § 27 odst. 1 písm. b) či § 27a odst. 1 písm. b) ZOZPT postačí, pokud subjekt „*týrá*“ zvíře. Co se týče objektivní stránky trestného činu týrání zvířat dle § 302 odst. 1 TZ, je vyžadováno týrání „*zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem*“, či týrání „*surovým nebo trýznivým způsobem veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném*“. Pokud pachatel týrá zvíře „*pouze*“ surovým nebo trýznivým způsobem, dopouští se pouze přestupku dle ZOZPT. Další rozdíl nalezneme v subjektivní stránce, konkrétně v zavinění. Zatímco ust. § 13 odst. 2 TZ vyžaduje u základní SPTČ úmyslné zavinění, ledaže zákon výslovně stanoví, že postačí zavinění z nedbalosti, ust. § 1 odst. 1 ZOZPT ve spojení s § 15 odst. 1 zák. č. 250/2016 Sb., stanovuje, že postačí zavinění z nedbalosti, ledaže zákon výslovně stanoví, že je třeba úmyslného zavinění.

⁹⁵ PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. Praha: Linde, 2009, s. 139-140.

⁹⁶ § 5 zák. č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

Na závěr je nutno dodat, že dle J. Chmelíka je většina deliktů, u nichž zjištěné indicie nasvědčují tomu, že může jít o týrání zvířat, řešena v rovině přestupků. Jen malá část případů je prověřována pro podezření ze spáchání trestného činu týrání zvířat, a to právě z důvodu vyžadovaného úmyslu v základní SPTČ týrání zvířat.⁹⁷

---

⁹⁷ CHMELÍK, Jan. *Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení: vysokoškolská učebnice*. Praha: Linde, 2005, s. 75.

3 Trestněprávní ochrana zvířat v českém právním řádu

3.1 Současná právní úprava v zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Trestněprávní úprava ochrany zvířat je v TZ obsažena v Hlavě VIII. s názvem Trestné činy proti životnímu prostředí, a to konkrétně v § 299 - § 300 a § 302 - § 306. Objektem trestných činů v Hlavě VIII. je obecně zájem na ochraně životního prostředí, avšak objektem výše zmíněných trestných činů je spíše zájem na ochraně zvířat před nepříznivým zacházením a ochrana jejich zdraví. Pokud bychom uvažovali o vhodnosti umístění výše uvedených činů pod Hlavu VIII., pravděpodobně dojdeme k závěru, že vhodnější umístění pro tyto trestné činy neexistuje.⁹⁸ Problematiku ochrany zvířat lze však spojovat i s trestnými činy stojícími mimo uvedenou hlavu. Jedná se například o trestný čin poškození cizí věci dle § 228 TZ.⁹⁹ Pokud jde o jednočinný souběh trestného činu poškození cizí věci dle § 228 TZ a trestného činu týrání zvířat¹⁰⁰ dle § 302 TZ či trestného činu zanedbání péče o zvíře z nedbalosti dle § 303 TZ, je možný.

Trestněprávní ochranu zvířat můžeme členit dle okruhu zvířat, kterým je příslušná právní ochrana poskytována. Buď je ochrana poskytována všem bez ohledu na to, zda jde o zvíře ohrožené, vzácné, kulturně významné (§ 302 a § 303 TZ), nebo je ochrana poskytována pouze určité kategorii chráněných zvířat podle zvláštních právních předpisů (§ 299 a § 300 TZ). Jinou kategorizací je členění dle skutečnosti, zda příslušná právní norma chrání pouze zvířata, či nikoli. Na základě tohoto kritéria můžeme rozlišovat právní normy, jejichž objektem je pouze zájem na ochraně zvířat (§ 302, § 303 TZ), a právní normy, jejichž objektem je primárně jiný zájem než zájem na ochraně zvířat, nicméně ochranu zvířat lze pod ně podřadit (§ 228, § 297 TZ).¹⁰¹

---

⁹⁸ ZICHA, Jiří, POKORNÁ, Lucie. Nová úprava některých skutkových podstat trestných činů proti životnímu prostředí. *Trestněprávní revue*, 2012, č. 4, s.79-80.

⁹⁹ COUFALOVÁ, Bronislava. Aktuální vývoj na poli právní ochrany zvířat. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2017, č. 2, s. 122.

¹⁰⁰ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 2486.

¹⁰¹ COUFALOVÁ, Bronislava. Aktuální vývoj na poli právní ochrany zvířat. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2017, č. 2, s. 118-119.

3.1.1 Týrání zvířat § 302 TZ

3.1.1.1 Objekt trestného činu

Objektem trestného činu týrání zvířat je zájem na ochraně zvířat, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti, člověkem.¹⁰²

3.1.1.2 Předmět útoku trestného činu

Předmětem útoku je zvíře. K pojmu zvíře viz 1.1. Pojem zvíře. Jen pro přehlednost uvádím, že trestné je pouze týrání živého obratlovce, nikoli však člověka, plodu nebo embrya.¹⁰³ Trestné je týrání zvířat v lidské péči, v zájmovém chovu, hospodářských i volně žijících zvířat i dalších kategorií zvířat. Nutno podotknout, že nezáleží na tom, zda jde o zvíře ve vlastnictví pachatele, o cizí zvíře, nebo o zvíře nepatřící nikomu.¹⁰⁴ Naproti tomu týrání zvířat a živočichů, kteří nespádají pod výše uvedenou definici zvířete, například tedy bezobratlých, není trestné, nicméně může být posuzováno jako přestupek, či případně být nepostižitelným činem, tzv. morálním deliktem.¹⁰⁵

3.1.1.3 Objektivní stránka trestného činu

Objektivní stránka záleží v tom, že pachatel týrá zvíře zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem, nebo surovým nebo trýznivým způsobem veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném.¹⁰⁶

Pojem týrání

Pojem týrání na žádném místě TZ nevymezuje. Za týrání můžeme obecně označit působení bolesti nebo utrpení, ve většině případů po delší dobu, nebo opakovaně.¹⁰⁷ Krajský

---

¹⁰² § 1 zák. č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 786.

¹⁰³ § 3 písm. a) zák. č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁴ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 786.

¹⁰⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3010.

¹⁰⁶ § 302 odst. 1 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁷ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 786.

soud v Ostravě uvedl, že týráním zvířete je nutno především rozumět jednání uvedená v § 4 zákona č. 246 /1992 Sb.¹⁰⁸ V § 4 odst. 1 ZOZPT je týrání vymezeno demonstrativně. Toto ustanovení je konstruováno tak, aby postihlo nejen přímé způsobení bolesti, ale i poškození zdraví a utrpení jiné než tělesné. V současném znění má seznam způsobů týrání 21 konkrétně popsaných položek v písmenech a) až v) a jednu obecnou „zbytkovou klauzuli“ v písm. w).¹⁰⁹ Lze shrnout, že jde převážně o aktivní konání spojené se zásahem do integrity zvířete, může však jít i o nečinnost (omezování potravy), chov zvířete v nevhodných podmínkách nebo opuštění zvířete s úmyslem zbavit se ho nebo vyhnat.¹¹⁰ Za týrání¹¹¹ je tedy například považováno:¹¹²

1. **Výkony neodpovídající fyzickému stavu a biologickým schopnostem** – nucení zvířete k výkonům, které neodpovídají jeho fyzickému stavu a biologickým schopnostem a prokazatelně překračují jeho síly
2. **Výcvik spojený s bolestí, utrpením, zraněním nebo jiným poškozením** – podrobení zvířete výcviku nebo veřejnému vystoupení anebo obdobnému účelu, je-li toto pro zvíře spojeno s bolestí, utrpením, zraněním nebo jiným poškozením, jakož i vychovávání, cvičení nebo účelové používání zvířete k agresivnímu chování vůči člověku nebo jiným zvířatům
3. **Bezúčelné omezování výživy, napájení a pohybu** – z jiných než zdravotních důvodů omezování výživy zvířete včetně jeho napájení, nestanoví-li zvláštní předpis jinak, podávání zvířeti potravy obsahující příměsi nebo předměty, které mu způsobují bolest, utrpení nebo jej jinak poškozují, omezování bez nutnosti svobody pohybu nutnou pro zvíře určitého druhu, pokud by omezování způsobilo utrpení zvířete
4. **Zbytková klauzule** – jiné ZOZPT zakázané jednání, v jehož důsledku dojde k utrpení zvířete (právě v tomto ustanovení lze spatřovat demonstrativnost).

Za týrání není naopak dle § 4 odst. 2 ZOZPT považováno:

---

¹⁰⁸ Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 10. 1995, sp. zn. 6 To 133/94

¹⁰⁹ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 318.

¹¹⁰ Tamtéž s. 405.

¹¹¹ K tomu blíže viz § 4 odst. 1 zák. č. 246/1992 Sb., o ochraně zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

¹¹² Dělení převzato z: SPURNÁ, Jana, DOUSEK, Jiří. *Zájmové chovy a ochrana zvířat*. Praha: LexisNexis CZ, 2004, s. 23-38. Definice týrání viz § 4 odst. 1 zák. č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

1. **Zákroky nebo činnosti spojené s naléhavou potřebou záchrany života** zvířat nebo lidí v naléhavých situacích záchranných prací podle zvláštních právních předpisů
2. **Zákroky nebo činnosti prováděné podle schváleného projektu pokusů**

Mezi velmi časté způsoby týrání zvířat můžeme obecně řadit pašování ohrožených druhů živočichů v neodpovídajících úkrytech a schránkách, transport živých jatečných zvířat, nedodržování základních hygienických a krmných požadavků na chov jednotlivých druhů zvířat, porážení jatečných zvířat (provedené v rozporu s platnými předpisy), prodej zájmových zvířat (provedený v rozporu s platnými předpisy), nedovolené nebo zakázané způsoby lovu volně žijících zvířat, využívání zvířat při drezurách a dalších atrakcích (psí zápasy), chov divokých zvířat v podmínkách zoologických zahrad při nerespektování právních předpisů, využívání zvířat k pokusným laboratorním účelům, špatné zacházení s chovaným zvířetem v domácnosti a případné zbavení se zvířete nevhodným způsobem.¹¹³

ZOZPT také zakazuje další jednání. V § 4a uvedeného zákona je zakázána propagace týrání zvířat a současně je stanoveno, co se za propagaci týrání zvířat považuje. V § 6 uvedeného zákona je zakázáno opuštění zvířete (opuštění zvířete je uvedeno i jako jeden z možných způsobů týrání zvířat). V uvedeném ustanovení je uvedeno, že nikdo nesmí zvíře opustit s úmyslem se ho zbavit nebo je vyhnat. Za opuštění zvířete se nepovažuje vypuštění zvířete do jeho přirozeného prostředí, pokud je to vhodné z hlediska stavu zvířete a podmínek prostředí.

V předchozích odstavcích jsem uvedla, co se za týrání zvířat ZOZPT považuje, a co naopak nikoli. Samotné týrání zvířete způsobem uvedeným v § 4 odst. 1 ZOZPT však k naplnění SPTČ týrání zvířat samo o sobě nestačí. Týrání musí doprovázet jednou z 2 okolností, a sice

- Musí se jednat o zvlášť surový nebo trýznivý způsob týrání, nebo
- Musí se jednat o surový nebo trýznivý způsob týrání veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném.

Tyto doprovodné okolnosti jsou odlišujícím znakem trestného činu týrání zvířat od přestupku dle ZOZPT. Pachatel může v konkrétním případě naplnit SP obou alternativ, pokud

---

¹¹³ CHMELÍK, Jan. *Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení: vysokoškolská učebnice*. Praha: Linde, 2005, s. 65-66.

týrá zvíře zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem a dopustí se ho veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném.¹¹⁴

Zvlášť surový nebo trýznivý způsob týrání

Za zvlášť surový nebo trýznivý způsob týrání je třeba dle Nejvyššího soudu považovat takové jednání, které je nejen podle § 4 odst. 1 ZOZPT charakterizované jako týrání, ale které se rovněž výrazněji vymyká běžným případům a je spojeno s vyšší mírou bolesti, utrpení nebo příkoří týraného zvířete. Může ho odůvodňovat vysoká intenzita týrání, jeho delší doba, opakované týrání, použití více různých způsobů týrání apod.¹¹⁵ Nemusí však jít o utýrání zvířete, ani o způsobení trvalých následků zvířeti, neboť tímto jednáním pachatel naplní kvalifikovanou SPTČ týrání zvířat. Zvláštní surovost vyjadřuje spíše povahu a závažnost jednání pachatele. Zvláštní trýznivost spíše intenzitu vnímání týrání zvířetem.¹¹⁶ Jde o případ, kdy bylo zvíře vystaveno mimořádným fyzickým útrapám a bolesti, které podstatně překračují běžné útrapy týraného zvířete.¹¹⁷

Surový nebo trýznivý způsob týrání veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném

Týrání zvířete je spácháno veřejně, jestliže je spácháno před nejméně třemi osobami současně přítomnými.¹¹⁸ Místo veřejnosti přístupné je každé místo, kam má přístup širší okruh osob individuálně neurčených a kde se také více osob zpravidla zdržuje, takže týrání zvířete může více lidí postrehnout. Nezáleží na tom, zda jde o veřejnost určitého druhu nebo že jde o místo přístupné jen v určitou provozní dobu. Přístupností se rozumí možnost vidět, slyšet, sledovat jednání pachatele. Veřejnost nemusí být v době činu přítomna, postačí, že může pozorovat následky. Místem veřejnosti přístupným není soukromý byt.¹¹⁹ Dle Nejvyššího soudu je trestný čin týrání zvířat spáchán na místě veřejnosti přístupném i tehdy, jestliže se ho pachatel dopustí sice v soukromém prostoru, do něhož není volný přístup, avšak veřejnost může negativně vnímat projevy týrání z jiného veřejně přístupného místa, např. ze sousedícího

---

¹¹⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3013.

¹¹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15.2.2017, sp. zn. 3 Tdo 48/2017

¹¹⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3013.

¹¹⁷ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 787.

¹¹⁸ § 117 písm. b) zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹¹⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 787.

pozemku, který není dostatečně oddělen ani oplocením, a není vytvořena ani žádná jiná bariéra zabraňující vizuálnímu pozorování i zvukovému vnímání projevů týrání.¹²⁰

Trestný čin týrání zvířat v judikatuře

Za zvlášť surový nebo trýznivý způsob týrání (příp. utýrání) soudy shledaly nezajištění slepicím a křepelkám náležitou stravu a dostatek vody, řádné a včasné nevyměňování podestýlky, což vedlo k vyhublosti a dehydrataci, v důsledku čehož došlo k úhynu těchto zvířat (slepice a křepelky požíraly uhynulé kusy jich samých).¹²¹ Dále také mnohočetné udeření jezevčíka motykou, čímž došlo ke způsobení vážných zranění, v důsledku kterých musel být pes veterinářem utracen.¹²²

Za surový nebo trýznivý způsob týrání (příp. utýrání) veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném soudy naopak považovaly nezajištění řádné péče, krmení a napájení ovcí, v důsledku čehož došlo k úhynu nejméně 14 ks ovcí.¹²³ Podobně také omezování výživy psů a jejich zapřažení do psiho spřežení, v důsledku čehož byli nejméně tři psi ve velmi špatném výživovém stavu, a trpěli silnou podvýživou.¹²⁴ Případně též uvázání psa na silnici před domem na provaz a následné mnohočetné udeření s ním o asfaltovou plochu silnice, čímž došlo ke způsobení závažných vnitřních zranění, která vedla k jeho smrti.¹²⁵

Za účinnosti STZ soudy spatřily týrání a utýrání zvířat v krmení skotu špatnou kvalitou podávaného krmiva, nedostatečném zabezpečení dobytka před zimou a chladem, v důsledku čehož došlo k úhynu nejméně osmnácti kusů skotu.¹²⁶ Dále v usmrcení psa jeho shovením z velké výšky na zem.¹²⁷ Naopak Nejvyšší soud za účinnosti STZ neshledal naplnění znaků SPTČ týrání zvířat v případě, kdy obviněná na oploceném pozemku ponechala vědomě volně pobíhat své dva psy, kteří zde roztrhali kotě, a to i přes jí známou skutečnost, že občas napadnou psa nebo kočku. Dle Nejvyššího soudu nešlo v tomto případě o úmyslné zavinění, nýbrž o nedbalostní.¹²⁸ Jestliže by se tak stalo za účinnosti TZ, postačovalo by zavinění z nedbalosti.

---

¹²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 8 Tdo 657/2011

¹²¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.10.2016, sp. zn. 3 Tdo 1329/2016

¹²² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15.2.2017, sp. zn. 3 Tdo 48/2017

¹²³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2015, sp. zn. 4 Tdo 728/2015

¹²⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 8 Tdo 657/2011

¹²⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2012, sp. zn. 8 Tdo 1048/2012

¹²⁶ Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 10. 1995, sp. zn. 6 To 133/94

¹²⁷ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 18. 1. 1999, sp. zn. 4 To 597/98

¹²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2004, sp. zn. 6 Tdo 468/2004

Pokud jde o převoz zvířat, uvedu dva obdobné případy týrání/utýrání, jeden za účinnosti STZ, kdy bylo vyžadováno úmyslné zavinění i ve vztahu k utýrání, a druhý za účinnosti TZ. V prvním případě došlo k přeshraničnímu převozu 56 cizokrajných ptáků, přičemž obviněný se snažil o jejich zatajení před celní kontrolou. Z toho důvodu ptáky přepravoval v pytlících, což vedlo k dehydrataci, přehřátí a stresu, a v důsledku toho uhynulo 18 ptáků. Nejvyšší soud k tomu uvedl, že obviněný úmyslně zatajil převážené ptáky před celní kontrolou, aby se vyhnul placení cla, a tento čin byl kvalifikován jako celní přestupek a postižen sankcí v rámci celního řízení. Z tohoto jednání však bez dalšího nelze dovozovat úmyslné zavinění obviněného ve vztahu ke způsobu, kterým došlo k usmrcení některých ptáků, třebaže jde o způsob jednání mající charakter týrání zvířat.¹²⁹ Naopak v druhém případě šlo o neoprávněný dovoz 232 chameleonů a gekonů, kteří byli transportováni letecky v látkovém kufří, v důsledku čehož byli ve špatném zdravotním stavu, vyhladovělí, dehydratováni, vystresováni, mnoho jich také uhynulo. Nejvyšší soud v tomto jednání shledal naplnění znaku zvláště trýznivý způsob týrání, přičemž na úmyslné zavinění lze dle něj usuzovat ze skutečnosti, že obviněný byl amatérským chovatelem, a proto musel být obeznámen alespoň se základními požadavky na jejich přepravu. Ze zvoleného způsobu přepravy přitom bylo zřejmé, že zvířata budou vystavena zvláště trýznivému způsobu týrání, s čímž byl srozuměn. Navíc Nejvyšší soud konstatoval, že ke způsobení smrti zvířat postačuje zavinění z nedbalosti.¹³⁰

K judikatuře za účinnosti STZ je třeba uvést, že jedním z problémů aplikace trestněprávní ochrany zvířat byl ve SPTČ týrání zvířat dle § 203 STZ nedostatek prokázání subjektivní stránky trestného činu, zejména úmyslného zavinění, které bylo vyžadováno i ve vztahu k usmrcení zvířete. I z toho důvodu došlo v rekonstrukci trestního zákona k přeformulování SPTČ dle § 203 STZ, což vyústilo v nové znění SPTČ týrání zvířat dle § 302 TZ a v zavedení nové SPTČ zanedbání péče o zvíře z nedbalosti dle § 303 TZ.¹³¹

3.1.1.4 Subjekt trestného činu

Pachatelem může být, dle Nejvyššího soudu, kterákoli fyzická osoba, a to bez ohledu na skutečnost, zda je vlastníkem týraného zvířete, nebo ho má ve své moci z jiného právního důvodu. Trestní odpovědnost za tento čin je tedy možné odvodit i z práva dědického, nikoliv

---

¹²⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 11. 2000, sp. zn. 5 Tz 258/2000

¹³⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.10.2017, sp. zn. 7 Tdo 1115/2017

¹³¹ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 409.

pouze vlastnického.¹³² Usmrcení vlastního zvířete tedy může být také trestným činem týrání zvířat. Pachatelem může být i právnická osoba *a contrario* ust. § 7 zák. č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.¹³³

3.1.1.5 *Subjektivní stránka trestného činu*

Pokud jde o subjektivní stránku trestného činu, vyžaduje základní SPTČ úmysl.¹³⁴ U kvalifikované SPTČ postačuje nedbalost.¹³⁵

3.1.1.6 *Tresty*

Pachatel tohoto trestního činu bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.¹³⁶ Vedle těchto trestů lze uložit i jiné tresty, které jsou uvedené v § 52 TZ. Nelze však uložit trest domácího vězení vedle odnětí svobody a obecně prospěšných prací, obecně prospěšné práce vedle odnětí svobody, peněžitý trest vedle propadnutí majetku a zákaz pobytu vedle vyhoštění. Samostatně, i když TZ na některý trestný čin takový trest nestanoví, je možné uložit domácí vězení, obecně prospěšné práce, peněžitý trest, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, vyhoštění a zákaz pobytu.¹³⁷

Co se týče trestu zákazu činnosti, konstatoval Nejvyšší soud, že v případě, kdy se obviněný dopustí trestného činu týrání zvířat podle § 302 TZ jako zemědělský podnikatel dle § 2e zák. č. 252/1997 Sb., zákona o zemědělství, jedná se činnost, jejíž výkon upravuje jiný právní předpis ve smyslu § 73 odst. 3 TZ. Pokud se trestného činu týrání zvířat dopustil jen ve vztahu k jednomu druhu zvířat, ačkoliv choval i jiná zvířata, nelze mu generálně uložit trest zákazu činnosti chovu hospodářských a jiných zvířat či živočichů za účelem získávání,

---

¹³² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.10.2016. sp. zn. 3 Tdo 1329/2016. K tomu blíže: v rámci institutu správy pozůstalosti z. č. 89/2012 Sb. preferuje správce pozůstalosti, kterého povolal zůstavitel a který funkci přijal a správu se ujal. Jinak správu vykonává obdobně zůstavitelem povolaný vykonavatel závěti. Nepovolal-li zůstavitel žádného z nich, spravuje pozůstalost dědic; je-li dědiců více a neujedná-li si nic jiného, spravují pozůstalost všichni dědicové. A právě tato situace dopadla na projednávaný případ.

¹³³ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 788.

¹³⁴ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 788.

¹³⁵ § 17 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹³⁶ § 302 odst. 1 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹³⁷ § 53 odst. 1, odst. 2 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zpracování a výroby živočišných produktů, nýbrž jen té činnosti, jejíž nezávadný výkon by jednáním, jehož se pachatel dopustil, mohl být ohrožen či porušen.¹³⁸

3.1.1.7 *Kvalifikovaná skutková podstata*

Trestný čin týrání zvířat má hned několik SP podmiňujících použití vyšší trestní sazby.

Recidiva pachatele

Pokud byl pachatel za tento čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti.¹³⁹ **Odsouzením** se rozumí vyslovení viny pachatele trestného činu odsuzujícím rozsudkem nebo trestním příkazem bez ohledu na uložený trest. Zde je rozhodující právní moc rozsudku či trestního příkazu. **Potrestáním** je alespoň částečný výkon trestu uloženého, bez ohledu na druh trestu. U potrestání je rozhodný okamžik výkonu trestu, upuštění od výkonu či okamžik podmíněného propuštění.¹⁴⁰ Je vyžadováno, aby se jednalo o odsouzení nebo potrestání za trestný čin týrání zvířat, nikoli za přestupek. Tato skutečnost dle V. Stejskala působí v praxi poněkud nešťastně, neboť spousta případů vnímaných společnostmi „materiálně“ jako recidiva nebude dle § 302 odst. 2 TZ potrestána.¹⁴¹ K těmto skutečnostem lze však přihlížet jen tehdy, pokud nevznikla fikce o neodsouzení.¹⁴²

Trvalé následky na zdraví nebo smrt zvířete

Pokud pachatel způsobil týranému zvířeti trestným činem trvalé následky na zdraví nebo smrt, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti.¹⁴³

Trvalými následky lze potom rozumět nevratné změny zdravotního stavu zvířete právě v důsledku týrání, které již není možné zcela vyléčit ani jinak zhojit, přičemž typickým projevem bude zhoršení zdravotního stavu zvířete oproti stavu před týráním.¹⁴⁴ **Smrtí** lze rozumět jakékoli ukončení života zvířete v důsledku jeho týrání.¹⁴⁵ Krajský soud v Ostravě

¹³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2015, sp. zn. 4 Tdo 728/2015

¹³⁹ § 302 odst. 2 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁴⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3014.

¹⁴¹ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 406.

¹⁴² ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3014.

¹⁴³ § 302 odst. 2 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15.2.2017, sp. zn. 3 Tdo 48/2017

¹⁴⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15.2.2017, sp. zn. 3 Tdo 48/2017

uvedl, že pokud v důsledku týrání dojde k úhynu zvířete, jde o jeho utýrání.¹⁴⁶ Utýráním se rozumí přivození smrti zvířete v důsledku bolestivého anebo jinou trýzeň zvířeti působícího jednání člověka, které zvíře přežije, ale které má za následek nutnost jeho utrčení pro následky z utrpení, anebo usmrcení zvířete zakázanými metodami.¹⁴⁷ Dle Krajského soudu v Brně je utýráním zvířete i usmrcení psa jeho shozením z velké výšky na zem. V posuzované kauze obviněný vyhodil z okna kuchyně svého psa, který následkem pádu na zem utrpěl smrtelná zranění. Poté sešel na ulici, mrtvého psa sebral, odnesl ho do bytu, a když zjistil, že pes nejeví známky života, odnesl jej na ulici do odpadkového kontejneru, přičemž jeho jednání bylo přítomno více osob.¹⁴⁸

Zákon č. 246/1992 Sb., zakazuje v ust. § 5 odst. 1 bezdůvodné usmrcení zvířete. Usmrcením zvířete se rozumí jakýkoliv zákrok nebo jednání, které způsobí smrt zvířete.¹⁴⁹ Zároveň v § 5 odst. 2 taxativně stanovuje důvody pro usmrcení zvířete. Důvody¹⁵⁰ pro usmrcení zvířete jsou například

1. využití produktů zvířete chovaného nebo drženého pro produkci potravin, vlny, kůže nebo jiných produktů
2. slabost, nevyléčitelná nemoc, těžké poranění, genetická nebo vrozená vada, celkové vyčerpání nebo stáří zvířete, jsou-li pro další přežívání spojeny s trvalým utrpením,
3. bezprostřední ohrožení člověka zvířetem.

Z § 5 odst. 2 uvedeného zákona vyplývá, že není možné a *contrario* usmrtit zvíře, které člověka poranilo v minulosti (neboť chybí právě prvek bezprostředního ohrožení). Praxe, kdy dochází k usmrcení nejčastěji psa, který poranil člověka, tedy není v souladu se zákonem.¹⁵¹

ZOZPT v § 5 odst. 5 stanovuje také zakázané metody usmrcování zvířat. Jedná se například o utopení, ubití, ubodání, použití elektrického proudu, pokud nenastane okamžitá ztráta vědomí a dále. v § 5 odst. 7 jsou dále zakázány kožešinové farmy, tedy chov a usmrcování zvířat výhradně nebo převážně za účelem získání kožešin.¹⁵²

---

¹⁴⁶ Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 10. 1995, sp. zn. 6 To 133/94

¹⁴⁷ § 3 písm. r) zák. č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

¹⁴⁸ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 18. 1. 1999, sp. zn. 4 To 597/98

¹⁴⁹ § 3 písm. n) zák. č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁰ Blíže k těmto důvodům § 5 odst. 2 zák. č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵¹ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 342.

¹⁵² § 5 odst. 7 zák. č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

Týrání většího počtu zvířat

Pokud pachatel tento čin spáchá na větším počtu zvířat, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.¹⁵³ Větším počtem zvířat se dle Nejvyššího soudu rozumí nejméně 7 kusů zvířat,¹⁵⁴ přičemž nezáleží, zda se tak děje najednou nebo postupně.¹⁵⁵ Nejvyšší soud vycházel z důvodové zprávy k § 302 odst. 3 TZ, která předpokládá „zachování relace k trestným činům proti životu a zdraví lidí“. Uvedl, že TZ u trestných činů proti životu a zdraví nepoužívá obdobný kvalifikační znak vyjádřený pojmem „větší počet“, ale jako znak kvalifikované SPTČ stanoví spáchání činu „na dvou nebo více osobách“. Z toho tedy lze dovodit, že pokud by zákonodárce chtěl i pro výklad pojmu „větší počet zvířat“ stanovit množství dvou a více zvířat, použil by stejnou formulaci jako u trestných činů proti životu a zdraví lidí, což neučinil. Větší počet zvířat potom stanovil dle usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 18. 1. 1982 sp. zn. 7 To 55/81, podle kterého se vydáním lidí v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví ve smyslu znaků trestného činu obecného ohrožení podle § 179 odst. 1 STZ rozumí takové ohrožení nejméně sedmi osob.¹⁵⁶

3.1.2 Zanedbání péče o zvíře z nedbalosti § 303 TZ

3.1.2.1 Objekt trestného činu

Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně zdraví a života zvířat jakožto jedinců, nikoli druhů (jak je tomu u § 299 a § 300 TZ), a zájem na zajištění odpovídající péče o ně.

3.1.2.2 Předmět útoku trestného činu

Předmětem útoku trestného činu je zvíře jakožto jedinec.¹⁵⁷ K pojmu viz blíže 1.1. Pojem zvíře. Může se jednat o zvíře v lidské péči, v zájmovém chovu, hospodářském chovu, nebo chované v útulku pro zvířata, zoologické zahradě nebo v cirkuse.¹⁵⁸ Důležité je, že

---

¹⁵³ § 302 odst. 3 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 8 Tdo 657/2011

¹⁵⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3015.

¹⁵⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 8 Tdo 657/2011

¹⁵⁷ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 788.

¹⁵⁸ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 407.

je zvíře v péči pachatele, jehož povinností je mu zajistit potřebné podmínky k životu.¹⁵⁹ Na rozdíl od § 302 TZ, SPTČ dle § 303 TZ za předmět útoku nepovažuje volně žijící zvíře.

3.1.2.3 *Objektivní stránka trestného činu*

Objektivní stránka záleží v jednání pachatele, který z hrubé nedbalosti zanedbá potřebnou péči o zvíře, které vlastní nebo o které je povinen se z jiného důvodu starat, a způsobí mu tím trvalé následky na zdraví nebo smrt.¹⁶⁰

Trestný čin lze spáchat jen ohledně zvířete, které pachatel vlastní nebo o které je povinen se z jiného důvodu starat. Zpravidla se bude jednat o zvíře v lidské péči § 3 písm. c) ZOZPT, tedy zvíře, které je přímo závislé na bezprostřední péči člověka.¹⁶¹ Pachatel zvíře **vlastní**, pokud jej nabyl do svého vlastnického práva na základě nabývacích titulů dle zák. č. 89/2012 Sb. **Povinnost se o zvíře z jiného důvodu starat** může být založena například tím, že pachatel má zvíře ve výpůjčce, nájmu, pachtu, nebo jej chová v záchranné stanici, útulku pro opuštěná domácí zvířata.¹⁶² Povinnosti vztahující se k potřebné péči o zvířata jsou stanoveny zejména v ZOZPT (ochrana hospodářských zvířat, ochrana zvířat v zájmových chovech). **Zanedbáním péče o zvíře** se rozumí opomenutí takového zacházení se zvířetem, které je nutné s ohledem na jeho zdravotní stav, druh, věk, roční dobu a další životní podmínky, aby nebylo vystaveno strádání a utrpení. Jedná se například o nekrmení zvířete, ponechávání zvířete na nevhodných místech, umístění většího počtu zvířat do malých prostorů.¹⁶³ Lze shrnout, že jde o zanedbání péče o *welfare* zvířete.¹⁶⁴

3.1.2.4 *Subjekt trestného činu*

Pachatelem může být jednak vlastník zvířete, a jednak nositel povinnosti o zvíře pečovat. Jedná se tedy o speciální subjekt ve smyslu ust. § 114 TZ. Pachatelem může být i

---

¹⁵⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3016.

¹⁶⁰ § 303 odst. 1 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3016.

¹⁶² JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 789.

¹⁶³ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3017.

¹⁶⁴ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 408.

právnícká osoba *a contrario* ust. § 7 zák. č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.¹⁶⁵

3.1.2.5 *Subjektivní stránka trestného činu*

Subjektivní stránka základní SPTČ vyžaduje hrubou nedbalost.¹⁶⁶ Trestný čin je spáchán z hrubé nedbalosti, jestliže přístup pachatele k požadavku náležité opatrnosti svědčí o zřejmé bezohlednosti pachatele k zájmům chráněným trestním zákonem.¹⁶⁷ Naopak úmyslné jednání vůči zvířeti naplňující znaky SPTČ dle § 302 TZ je trestným činem týrání zvířat.¹⁶⁸ K naplnění subjektivní stránky kvalifikované SPTČ postačuje zavinění ve formě nedbalosti, není třeba hrubá nedbalost.¹⁶⁹

Pokud jde o hrubou nedbalost, zajímavou je kauza týkající se zanedbání péče o zvíře umístěné v útulku. Poškozená předala svého psa do útulku a zaplatila jednorázový poplatek za jeho umístění. Obviněná, která se o zvířata v útulku starala, věděla, že pes je vyššího věku a je nemocný (srdeční nedostatečnost), a přesto ho nechala v kontaktu s dalšími psy a dopustila, aby došlo k jeho napadání a pokousání, což rozvinulo infekci šířící se postupně do celého těla. Jeho onemocnění potom obviněná vůbec neléčila, a opět nezabránila jeho dalšímu napadení ze strany ostatních psů. Pes v důsledku bakteriální infekce a stresu, který v útulku zažíval, zemřel. Soud dospěl k závěru, že obviněná nenaplnila svým jednáním subjektivní stránku SPTČ zanedbání péče o zvíře z nedbalosti. Obviněná sice péči o zvířata zanedbávala, dle soudu však není možné trestně postihnout všechny nezodpovědné osoby, které měly povinnost pečovat o zvíře, jen pro důsledek – úmrtí zvířete. Hrubá nedbalost je vyšší formou nedbalosti, je přísnější a má provést selekci mezi nedbalostními jednáními a postihnout jen ty závažnější.¹⁷⁰

---

¹⁶⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 788.

¹⁶⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 789.

¹⁶⁷ § 16 odst. 2 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3018.

¹⁶⁹ § 17 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷⁰ VÁVRA, Libor. *Zanedbání péče o zvíře, není nedbalost jako nedbalost!* [online]. *pravni prostor.cz*, 16. ledna 2018 [cit. 4. prosince 2019]. Dostupné na: <<https://www.pravni-prostor.cz/clanky/trestni-pravo/zanedbani-pece-o-zvire-neni-nedbalost-jako-nedbalost>>.

3.1.2.6 *Tresty*

Pachatel tohoto trestného činu bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.¹⁷¹ Vedle těchto trestů lze uložit i jiné tresty, které jsou uvedené v § 52 TZ. Nelze však uložit trest domácího vězení vedle odnětí svobody a obecně prospěšných prací, obecně prospěšné práce vedle odnětí svobody, peněžité trest vedle propadnutí majetku a zákaz pobytu vedle vyhoštění. Samostatně, i když TZ na některý trestný čin takový trest nestanoví, je možné uložit domácí vězení, obecně prospěšné práce, peněžité trest, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, vyhoštění a zákaz pobytu.¹⁷²

3.1.2.7 *Kvalifikovaná skutková podstata*

Kvalifikovaná SPTČ záleží v tom, že pokud pachatel způsobí tímto činem smrt nebo trvalé následky na zdraví většímu počtu zvířat, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.¹⁷³ K pojmům viz 3.1.1.7. Kvalifikovaná skutková podstata, podnadpis Trvalé následky na zdraví nebo smrt zvířete a podnadpis Týrání většího počtu zvířat.

3.2 **Připravovaná novela zák. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku**

V Poslanecké sněmovně se v současné době projednává návrh zákona ze dne 20. června 2018, kterým se mění TZ, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (sněmovní tisk 214/0).¹⁷⁴ Tento návrh zákona, resp. novela, se týká právě trestněprávní ochrany zvířat. Znění návrhu zákona v této diplomové práci vychází ze sněmovního tisku 214/0, tedy nikoli z dalších předložených pozměňovacích návrhů.

Novela by zavedla nový druh trestu, a sice trest zákazu držení a chovu zvířat dle § 77a TZ. Ten by spočíval v tom, že soud by mohl uložit trest zákazu držení a chovu zvířete až na deset let, pokud se pachatel dopustil trestného činu v souvislosti s držením, chovem nebo péčí o zvíře. Tento trest by mohl být uložen i právnické osobě, a to až na dvacet let. Obdobná právní úprava je obsažena v ZOZPT, konkrétně v § 27b a § 27c upravujících tresty, které je možno za

---

¹⁷¹ § 303 odst. 1 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷² § 53 odst. 1, odst. 2 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷³ § 303 odst. 2 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷⁴ Návrh zákona ze dne 20. června 2018, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (sněmovní tisk 214/0). [online]. [cit. 21. listopadu 2019]. Dostupný na: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=214&CT1=0>>

přestupky dle uvedeného zákona uložit, a sice zákaz chovu zvířat a propadnutí týraného zvířete a zabrání týraného zvířete.

Novela by dále výrazně pozměnila dosavadní znění § 302 TZ. Základní SP by pachatel naplnil tehdy, pokud by „*týral zvíře surovým nebo trýznivým způsobem*“. Již by tedy k naplnění základní SP nebylo vyžadováno, aby pachatel týral zvíře „*zvlášt' surovým nebo trýznivým způsobem*“ nebo „*surovým nebo trýznivým způsobem veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném*“. Naplnění těchto okolností by vedlo k naplnění kvalifikované SP. Novela by dále výrazně rozšířila okolnosti podmiňující použití trestní sazby a zvýšila by dolní i horní hranice trestní sazby.

Dále by kriminalizovala množírny, které je možno doposud postihnout převážně jako přestupek, a to zavedením nového trestného činu chov zvířat v nevhodných podmínkách dle § 302a TZ.

U dalších trestných činů majících za objekt zejména ochranu zvířat, tedy u § 303 až § 307 TZ, by novela zvýšila dolní i horní hranice trestních sazeb.

3.3 Úvahy de lege ferenda

3.3.1 Zvýšení trestních sazeb u trestného činu týrání zvířat

Pokud jde o trestné činy mající za objekt ochranu zvířat, především o čin týrání zvířat, je v současné době aktuálním tématem trestání pachatelů a výše trestních sazeb u uvedených činů. Nižší trestní sazby u trestu odnětí svobody mohou vést k tomu, že někteří tyto činy považují za marginální.¹⁷⁵ Je třeba si však uvědomit nezbytnost zachování relace k trestným činům proti životu a zdraví lidí.¹⁷⁶ S nastíněnou otázkou souvisí především ukládání podmíněného trestu odnětí svobody¹⁷⁷ a rozhodování trestním příkazem, podružně také nemožnost trestat přípravu, což je však spíše problematika obecně enviromentálních deliktů než uvedených činů.¹⁷⁸

---

¹⁷⁵ K tendenci považovat obecně enviromentální delikty za marginální viz ZICHA, Jiří, POKORNÁ, Lucie. Nová úprava některých skutkových podstat trestných činů proti životnímu prostředí. *Trestněprávní revue*, 2012, č. 4, s.83-84., JARMÍČ, Libor. Trestní právo a ochrana životního prostředí. *Trestněprávní revue*, 2010, č. 9, s. 274-275.

¹⁷⁶ Jak uvádí důvodová zpráva k § 302 odst. 3 zák. č. 40/2009 Sb.

¹⁷⁷ K tomu blíže viz 3.4. Statistiky.

¹⁷⁸ Netrestnost přípravy u enviromentálních deliktů viz JARMÍČ, Libor. Trestní právo a ochrana životního prostředí. *Trestněprávní revue*, 2010, č. 9, s. 275.

Co se týče ukládání podmíněného trestu odnětí svobody a rozhodování trestním příkazem, musíme zvážit následující. Nejvyšší horní hranice trestní sazby u trestného činu týrání zvířat je stanovena v § 302 odst. 3 TZ a činí „až pět let“, pokud pachatel spáchá uvedený trestný čin na větším počtu zvířat. Z toho lze odvodit, že řízení bude konat zpravidla samosoudce (dle § 314a TŘ). Samosoudce může bez projednání věci v hlavním líčení vydat, za splnění dalších podmínek v § 314e TŘ, trestní příkaz. Trestním příkazem lze uložit trest odnětí svobody do jednoho roku s podmíněným odkladem jeho výkonu.¹⁷⁹ Jestliže tedy soudce ve věci vydá trestní příkaz a nedojde k podání odporu, věc se nedostane k projednání v hlavním líčení. Přitom již samotné projednání věci v hlavním líčení má určitý výchovný a zastrašující účinek pro pachatele. Jisté omezení dále nalezneme v ustanovení § 55 odst. 2 TZ, které stanoví, že „za trestné činy, u nichž horní hranice trestní sazby odnětí svobody nepřevyšuje pět let, lze uložit nepodmíněný trest odnětí svobody jen za podmínky, že by vzhledem k osobě pachatele uložení jiného trestu zjevně nevedlo k tomu, aby pachatel vedl řádný život.“ Ukládání nepodmíněného trestu odnětí svobody by u trestných činů s takovou hranicí mělo být mimořádné. Z toho vyplývá, že i pokud by samosoudce (či senát) zvažoval uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody, uvedené ustanovení mu to zpravidla uložit znemožní. Pokud by však došlo ke zvýšení trestních sazeb u trestného činu týrání zvířat tak, aby horní hranice trestní sazby činila „více než pět let“, došlo by k rozšíření možnosti ukládat nepodmíněný trest odnětí svobody a k nemožnosti vydat trestní příkaz (neboť trestný čin s takovou horní hranicí by projednával senát).

Dále není optimálním nerozlišení, jak uvádí B. Coufalová,¹⁸⁰ mezi úmyslným a nedbalostním způsobením smrti (a trvalých následků) zvířeti. Jestliže pachatel za podmínek § 302 TZ zvíře usmrtí (způsobí trvalé následky), naplní svým jednáním znak kvalifikované SPTČ, kdy postačí zavinění ve formě nedbalosti. TZ tedy nečiní rozdíl v úmyslném a nedbalostním způsobení smrti (trvalých následků), ač v praxi se jedná o zásadní rozdíl - úmyslné ubití zvířete a usmrcení zvířete nedostatečným zajištěním jeho welfare. Domnívám se, že pachatel, který úmyslně utýral zvíře (způsobil mu trvalé následky), by měl být přísněji trestán než pachatel, který zvíře usmrtil z nedbalosti. V tomto ohledu by se tedy trestní sazba měla zvýšit. Dle B. Coufalové¹⁸¹ by bylo vhodné pachatele, který úmyslně utýral zvíře, trestat stejnou

---

¹⁷⁹ § 314e odst. 2 písm. a) zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸⁰ COUFALOVÁ, Bronislava. Aktuální vývoj na poli právní ochrany zvířat. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2017, č. 2, s. 124.

¹⁸¹ Tamtéž s. 125.

sazbou jako pachatele, který se dopustí týrání na větším počtu zvířat.¹⁸² S tímto názorem se ztotožňuji, nadto se však domnívám, že horní hranice trestní sazby by měla činit, z výše uvedených důvodů, šest let.

Na závěr chci dodat, že při posuzování možného zvýšení trestních sazeb je nutno uvážit brutálnost a nelidskost¹⁸³ některých činů týrání zvířat, skutečnost, že „*zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení*“¹⁸⁴, a fakt, že pachatelé takových činů mohou v budoucnosti inklinovat k páchání trestných činů proti životu a zdraví člověka.¹⁸⁵

Navrhovaná novela TZ by zvýšila dolní i horní hranice trestních sazeb, čímž by došlo k rozšíření možnosti ukládat nepodmíněný trest odnětí svobody. Novela převážně zachovává relaci k trestným činům proti životu a zdraví, přemrštěná je dle mého názoru navrhovaná horní hranice trestní sazby osm let, kterou nalezneme u kvalifikované SPTČ mučení dle § 149 TZ, nebo u vraždy novorozeného dítěte matkou dle § 142 TZ. Jak jsem uvedla, postačovalo by nejvyšší horní hranici trestní sazby zvýšit na šest let.

3.3.2 Surový nebo trýznivý způsob týrání

Novela mimo jiné obsahuje změnu SPTČ týrání zvířat dle § 302 TZ. Hranici mezi trestným činem a přestupkem, jak bylo uvedeno výše, činí právě „*zvlášť surový nebo trýznivý způsob týrání*“ nebo „*surový nebo trýznivý způsob týrání veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném*“. Pokud jde o „*zvlášť surový nebo trýznivý způsob týrání*“ jsem toho názoru, že jestliže samotné týrání vykazuje znaky přestupku, znak „*zvlášť*“ u trestného činu by mohl absentovat. Co se týče „*surového nebo trýznivého způsobu týrání veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném*“, je hranice tvořena pouze skutečností, zda došlo k uvedenému způsobu týrání veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném, což neshledávám zcela optimálním, vzhledem k tomu, že objektem tohoto činu je zvíře. Surový nebo trýznivý způsob týrání pociťuje zvíře naprosto stejně, ať již je tímto způsobem týráno „na veřejnosti“ či nikoli, a přesto se v prvním případě pachatel dopustí trestného činu, a v druhém přestupku. Například týrání zvířete v soukromém bytě, které naplňuje znak surového nebo trýznivého způsobu týrání, nikoli

---

¹⁸² Trestní sazba jeden až pět let (§ 302 odst. 3 TZ).

¹⁸³ K tomu blíže kapitola 3.1.1.3 Objektivní stránka trestného činu, subkapitola Trestný čin týrání zvířat v judikatuře.

¹⁸⁴ Preambule zák. č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸⁵ K tomu blíže kapitola 4.4. Souvislost činu týrání zvířat s kriminalitou páchanou na lidech.

však jednání zvlášť surového nebo trýznivého způsobu týrání. V tomto případě by jednání bylo (bez dalších znaků) posouzeno jako přešupek, kdyby se tak však stalo „na veřejnosti“, jednalo by se o trestný čin. Nadto je nutno zmínit judikaturu soudů, ve které soudy shledávají v obdobných způsobech týrání¹⁸⁶ jednou „zvlášť surový nebo trýznivý způsob týrání“, jindy „surový nebo trýznivý způsob týrání veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném“. Z uvedených důvodů se proto domnívám, že základní SPTČ týrání zvířat by měla spočívat pouze v „surovém nebo trýznivém způsobu týrání“. Pokud zákonodárce považuje týrání „veřejně“ nebo „na místě veřejnosti přístupném“ za více společensky škodlivý čin, mám za to, že by měl tyto okolnosti považovat za okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby. Shodně pro „zvlášť surový nebo trýznivý způsob týrání“. V tomto ohledu se tedy ztotožňuji se zněním navrhované novely TZ.

3.3.3 Trest zákaz chovu zvířat

Novela by zavedla nový druh trestu, a sice trest zákazu držení a chovu zvířat dle § 77a TZ. Za trestné činy dle § 302 a § 303 TZ lze v současné době uložit trest zákazu chovu pouze v rámci trestu zákazu činnosti dle § 73 TZ. Podmínkou pro uložení trestu však je, že pachatel zvířata choval v rámci svého zaměstnání, povolání nebo funkce nebo v rámci takové činnosti, ke které bylo třeba zvláštního povolení, nebo jejíž výkon upravuje jiný právní předpis.¹⁸⁷ Z toho důvodu nelze chov zakázat „prostému“ vlastníkovu zvířete (tedy tomu, kdo výše uvedená kritéria nespĺňuje). Formulaci trestu zákazu držení a chovu zvířat lze vytknout, že z ní není patrný další osud zvířat, která pachatel držel či vlastnil, zejména není vyřešena otázka vlastnického práva a péče o ně.¹⁸⁸ Novela by však měla dle mého názoru obsahovat i ustanovení o propadnutí zvířete a případné zabrání zvířete (stejně jak je tomu v § 27b, § 27c ZOZPT). Propadnutí týraného zvířete je totiž v současné době možné uložit pouze v rámci trestu propadnutí věci dle § 70 TZ. Pro uložení daného trestu je však nutné, aby zvíře bylo bezprostředním výnosem z trestné činnosti, nebo nástrojem či zprostředkovaným výnosem z trestné činnosti.¹⁸⁹ Ve většině případů však zvíře bude předmětem útoku trestného činu, tedy

---

¹⁸⁶ K tomu blíže kapitola 3.1.1.3 Objektivní stránka trestného činu, subkapitola Trestný čin týrání zvířat v judikatuře. Obdobný způsob utýrání psa, či nezajišťování řádné výživy zvířatům vedoucí k jejich smrti.

¹⁸⁷ § 73 odst. 3 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸⁸ K tomu viz stanovisko vlády k návrhu zákona ze dne 20. června 2018, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (sněmovní tisk 214/1). [online]. [cit. 21. listopadu 2019]. Dostupný na: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=8&ct=214&ct1=1>>.

¹⁸⁹ § 70 odst. 1, odst. 2 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

uložení tohoto trestu nebude přicházet v úvahu. Obdobně je to i u ochranného opatření zabrání věci.

3.4 Statistiky

Konkrétní statistiky jsou součástí přílohy č. 2.

4 Aktuální otázky v rámci ochrany zvířat

4.1 Kožešinové farmy

Kožešinové farmy byly v České republice zakázány zákonem č. 255/2017 Sb., který novelizoval ZOZPT, s účinností od 1. 10. 2017. Mezi důvody změny právní úpravy patřily závažné výhrady odborné veřejnosti proti kožešinovým farmám, konkrétně zdravotní stav a welfare zvířat, a dále závažné etické otázky týkající se usmrcování zvířat ryze za účelem kožešiny, tedy absence důležitého lidského zájmu.¹⁹⁰ Dle § 5 odst. 7 ZOZPT je zakázán chov a usmrcování zvířat výhradně nebo převážně za účelem získání kožešin. Jedná se o plošný zákaz, který dopadá zejména na chování lišek a norků výhradně pro jejich kožešiny. Zákaz se naopak nevztahuje na chov králíků a nutrií, neboť u těchto druhů zvířat je získávání kožešiny vedlejším produktem, chovají se primárně pro maso.¹⁹¹ Dle § 29c odst. 1 ZOZPT byli chovatelé povinni ukončit svoji činnost do 31. 1. 2019, přičemž v České republice bylo celkem devět aktivních kožešinových farem.¹⁹² Chovatelé si v souvislosti s ukončením činnosti mohou zažádat o poskytnutí kompenzačního příspěvku dle § 29c zák. č. 246/1992 Sb., ve spojení s vyhláškou č. 34/2019 Sb., o kompenzačním příspěvku chovatelům, kteří provozují chov zvířat pro kožešiny. O příspěvek mohou zažádat Ministerstvo zemědělství nejpozději do 18 měsíců ode dne ukončení chovu zvířat pro kožešiny.¹⁹³ Příspěvek jim má pomoci s plněním dlouhodobých finančních závazků.

4.2 Množírny

Pojem „množírna“ není prozatím v platném českém právním řádu nikde definován.¹⁹⁴ Projednáváný vládní návrh zákona, kterým se mění ZOZPT,¹⁹⁵ ji však v ust. § 7a definuje a

---

¹⁹⁰ COUFALOVÁ, Bronislava. Aktuální vývoj na poli právní ochrany zvířat. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2017, č. 2, s. 120.

¹⁹¹ Tamtéž.

¹⁹² Svoboda zvířat. Proti srsti. *Nová česká legislativa - kožešinové farmy musí ukončit svoji činnost do konce ledna 2019!* [online]. [cit. 23. listopadu 2019]. Dostupné na: <<http://www.protisrsti.cz/situace-v-cr.htm>>.

¹⁹³ § 3 odst. 2 vyhlášky č. 34/2019 Sb., o kompenzačním příspěvku chovatelům, kteří provozují chov zvířat pro kožešiny, ve znění pozdějších předpisů

¹⁹⁴ RENNEROVÁ, Zuzana. *Množírny psů de lege lata* [online]. *pravni prostor.cz*, 25. září 2015 [cit. 4. prosince 2019]. Dostupné na: <<https://www.pravni-prostor.cz/clanky/ostatni-pravo/mnozirnny-psu-de-lege-lata>>.

¹⁹⁵ Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk 514/0).

zároveň tento způsob chovu zakazuje.¹⁹⁶ Smith S. uvádí, že množírnu si lze představit jako prostor, ve kterém dochází k chovu velkého množství zvířat (starou stodolu, neobydlený dům). Zvířata jsou držena v malém a stísněném prostoru či klecích, nemají přístup ven, země, na které spí, je zpravidla plná výkalů. Mají nedostatek vody, jídla, jsou prochládlá a vystrašená. Slouží k jedinému účelu, a sice k neustálé produkci mláďat, bez ohledu na jejich zdravotní stav. Množiteli jde pouze o to, aby měl co možná největší zisk, ze kterého neodvádí daně. Do této činnosti bývá zpravidla zapojen i veterinární lékař, který zpravidla falšuje zdravotní dokumenty mláďat (očkování, potvrzení o zdravotním stavu).¹⁹⁷ Lze shrnout, že v množírnách dochází k týrání zvířat, které lze však v současné době postihnout pouze jako přestupek dle ZOZPT (přestupek týrání zvířat), případně dle dalších zákonů. Máloukterým jednáním množitel naplní SPTČ týrání zvířat dle § 302 TZ. Jedná se totiž o méně intenzivní týrání, než je vyžadováno SPTČ týrání zvířat (množitel svým jednáním zpravidla nenaplní znak „*zvlášť surového nebo trýznivého způsobu týrání*“, ani znak „*surového nebo trýznivého způsobu týrání veřejně, nebo na místě veřejnosti přístupném*“), zato zpravidla trvá po delší dobu. Uvedená novela TZ by takové jednání kriminalizovala. Novela ZOZPT by, na druhou stranu, zavedla postih množíren jako přestupek.¹⁹⁸ Z toho plyne otázka, kdy by se množírna postihovala jako trestný čin a kdy jako přestupek. Musela by být stanovena hranice, spočívající například v počtu chovaných zvířat či majetkovém prospěchu.

4.3 Cirkusy

V současné době je velmi diskutované téma cirkusů a zvířat v nich vystupujících. Nezisková organizace Svoboda zvířat vedla kampaň Cirkusy bez zvířat, jejímž cílem bylo prosadit zákaz využívání všech druhů divokých zvířat v cirkusech.¹⁹⁹ Současná právní úprava

---

[online]. [cit. 21. listopadu 2019]. Dostupný na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=514&CT1=0>.

¹⁹⁶ K tomu blíže viz § 7a vládního návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk 514/0). [online]. [cit. 21. listopadu 2019]. Dostupný na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=514&CT1=0>.

¹⁹⁷ SMITH, Simona. *Továrna na štěňata aneb šmejdi v psím světě*. Praha: Knižní klub, 2015, s 7-10, 136-143.

¹⁹⁸ Dle důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., (sněmovní tisk 514/0), by množitel byl ve správní rovině postižitelný jednak za přestupek týrání zvířat, a jednak za porušení zákazu chovat psy nebo kočky v množírně. Pokud by se nejednalo o větší počet psů a koček, byl by množitel postižitelný pouze za přestupek týrání zvířat.

¹⁹⁹ Svoboda zvířat. Cirkusy bez zvířat. *Proč cirkusy bez zvířat?* [online]. [cit. 23. listopadu 2019]. Dostupné na: <https://www.cirkusybezzvirat.cz/proc-cirkusy-bez-zvirat>.

zakazuje v cirkusech využívat jen některé nově narozené druhy volně žijících zvířat, konkrétně nově narozené primáty, ploutvonožce, kytovce, vyjma delfinovitých, nosorožce, hrochy nebo žirafy.²⁰⁰ Jisté omezení dále obsahuje § 14a odst. 2 ZOZPT, dle kterého volně žijící zvířata musí být chována a jejich drezúra musí být prováděna s ohledem na druh a věkovou kategorii nebo hmotnost a další specifické podmínky nároků na jejich ochranu podle podmínek pro chov a drezúru stanovených prováděcím právním předpisem. Tímto předpisem je vyhláška č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezury. Projednávaný vládní návrh zákona, kterým se mění ZOZPT,²⁰¹ však úplný zákaz využívání všech druhů divokých zvířat v cirkusech neobsahuje. Zakazuje však využívání nově narozených slonů a delfínů v cirkusech. Návrh dále obsahuje ustanovení týkající se ochrany vybraných druhů šelem a lidoopů, nikoli však zákaz je v cirkuse využívat, vymezuje zakázané činnosti s nimi a stanovuje povinnost vlastnit licenci k provádění veřejného vystoupení s vybranými druhy šelem a jejich rozmnožování za účelem veřejného vystoupení. O udělení licence by rozhodovala Státní veterinární správa a vydávala by ji na dobu maximálně pěti let. Bez licence by nebylo možné zvířata pro účel veřejného vystoupení ani rozmnožovat. Licenci by mohla Státní veterinární správa odebrat, a to (mj.) v případě, kdy tomu, komu byla udělena, byla uložena pokuta za přestupek týrání zvířat, nebo byl odsouzen za trestný čin týrání zvířat.²⁰² Většina odborníků se však shodla, že navržená novela je nedostačující.²⁰³

Úplný zákaz využívání divokých zvířat v cirkusech přitom již přijalo 15 evropských států,²⁰⁴ a zákaz využívání všech druhů volně žijících zvířat v cirkusech má 12 evropských států.²⁰⁵ Na Slovensku je od 1. listopadu 2019 účinná vyhláška zakazující využívat v cirkusech šelmy (s výjimkou psů, koček a fretek), primáty, slony, hrochy, nosorožce, delfíny a žirafy.²⁰⁶

---

²⁰⁰ § 14a odst. 1 písm. b) zák. č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

²⁰¹ Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk 514/0). [online]. [cit. 21. listopadu 2019]. Dostupný na: <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=514&CT1=0>>.

²⁰² § 14a odst. 1 písm. c), § 14a - § 14g vládního návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk 514/0). [online]. [cit. 21. listopadu 2019]. Dostupný na: <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=514&CT1=0>>.

²⁰³ Svoboda zvířat. Cirkusy bez zvířat. *Závěr poslaneckého semináře: odborníci se shodli, že navržená novela zákona na ochranu zvířat proti týrání je nedostačující. Tisková zpráva Svobody zvířat, Praha 29.10.2019.* [online]. [cit. 23. listopadu 2019]. Dostupné na: <<https://www.cirkusybezzvirat.cz/pro-media-detail/41>>.

²⁰⁴ Svoboda zvířat. Cirkusy bez zvířat. *Proč cirkusy bez zvířat?* [online]. [cit. 23. listopadu 2019]. Dostupné na: <<https://www.cirkusybezzvirat.cz/proc-cirkusy-bez-zvirat>>.

²⁰⁵ Svoboda zvířat. Cirkusy bez zvířat. *Stejně zvíře, různá pravidla. Tisková zpráva Svobody zvířat, Praha 21. 5. 2018.* [online]. [cit. 23. listopadu 2019]. Dostupné na: <<https://www.cirkusybezzvirat.cz/pro-media-detail/20>>.

²⁰⁶ Příloha k vyhlášce č. 350/2019 Z. z., vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o použití zvierat'a na účely verejného vystúpenia alebo výcviku za

Jak uvádí biolog Stanislav Komárek „*držení nedomestikovaných zvířat, zvláště např. velkých šelem, v úzkých prostorách kočovných vozů a v některých případech i zcela nevybíravé metody drezúry jsou vážným prohřeškem v adekvátním zacházení s těmito živočichy, označitelným bezesporu za týrání.*“²⁰⁷ Vzhledem k výše uvedenému jsem toho názoru, že Česká republika by k této otázce měla přistoupit stejně jako mnoho evropských zemí a zakázat využívání všech druhů volně žijících zvířat v cirkusech, nebo přinejmenším divokých zvířat.

4.4 Souvislost činu týrání zvířat s kriminalitou páchanou na lidech

Dle odborné literatury a provedených studií lze obecně spatřovat souvislost mezi násilím páchaném na lidech a činem týrání zvířat. Může jít o situace, kdy pachatel od týrání zvířat přejde k násilí vůči lidem, či o situace, kdy násilí páchané na lidech u pachatele aktivuje násilí vůči zvířatům.

Pokud jde o první situaci, studie ukazují,²⁰⁸ že ten, kdo úmyslně týral zvířata, může následně snadněji přejít k násilí vůči lidem. Dost vrahů své brutální jednání nejdříve vyzkoušelo na zvířatech (příkladem může být sériový vrah Ted Bundy),²⁰⁹ kdy během těchto jednání postupně znečitlivěli vůči bolesti druhého, našli v týrání a v zabíjení zalíbení, a jakmile dospěli, přešli k páchání násilného jednání na lidech.²¹⁰ Dle studie A. Arluka u osob, které týrají zvířata, je 5,3krát větší pravděpodobnost, že se ho dopustí i na lidech.²¹¹

Co se týče situace druhé, P. Bierne ve své publikaci uvádí, že týrání zvířat se vyskytuje často v domácnostech, kde zároveň dochází k sexuálnímu nebo jinému násilí.²¹² F. R. Ascione zkoumal oběti domácího násilí a odhalil, že tam, kde je týráno dítě či žena, je s velkou

---

účelom verejného vystúpenia a zoznam zvierat na účely verejného vystúpenia. [online]. [cit. 23. listopadu 2019]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2019-350>>.

²⁰⁷ COUFALOVÁ, Bronislava. Aktuální vývoj na poli právní ochrany zvířat. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2017, č. 2, s. 121.

²⁰⁸ K tomu například BEIRNE, Piers. *Confronting Animal Abuse: Law, Criminology, and Human-Animal Relationships*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2009. 256 s. VANDROVCOVÁ, Tereza. *Zvíře jako pokusný objekt: sociologická reflexe*. Praha: Triton, 2011. 138 s. ASCIONE, Frank. R. Battered Women's Reports of Their Partners' and Their Children's Cruelty to Animals. *Journal of Emotional Abuse*, 1998, č. 1, s. 119-133.

²⁰⁹ K tomu blíže i například případ Luka Woodhama v BEIRNE, Piers. *Confronting Animal Abuse: Law, Criminology, and Human-Animal Relationships*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2009. s 173. Další studie v témže s. 175-176, jmenovitě vrazi, kteří se dopustili i týrání zvířat s. 179-180.

²¹⁰ VANDROVCOVÁ, Tereza. *Zvíře jako pokusný objekt: sociologická reflexe*. Praha: Triton, 2011, s. 25.

²¹¹ BEIRNE, Piers. *Confronting Animal Abuse: Law, Criminology, and Human-Animal Relationships*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2009, s. 173.

²¹² Tamtéž s. 169-170.

pravděpodobností týráno i zvíře (ať již kvůli agresivní povaze pachatele nebo jako prostředek vyhrožování a psychického týrání lidských obětí).²¹³ Výzkum ukázal, že u 71 % dotázaných týraných žen jejich partner (tyran) vyhrožoval ublížením nebo zabitím zvířete a v 57 % případů partner zvíře týral nebo zabil. Z dvaadvaceti dotázaných týraných žen, které byly zároveň matkami, 7 uvedlo, že jejich děti týraly nebo zabily zvíře.²¹⁴ Odlišná studie ukázala, že 35 % chlapců a 27 % dívek, kteří byli oběťmi domácího násilí, se dopustili týrání zvířat.²¹⁵ Dle jiného výzkumu v 60 % domácností, ve kterých došlo ke zneužívání dětí, došlo také k týrání zvířat. Dvě třetiny zvířat byly týrány otcem, jedna třetina dětmi.²¹⁶ Z výše uvedeného je tedy patrné, že výskyt domácího násilí může jedince (který mohl být v minulosti obětí domácího násilí) ovlivnit v tom směru, že bude v budoucnu týrat zvířata.

Skutečnost, že týrání zvířat může být indikátorem pro násilnou trestnou činnost páchanou na lidech, vedla v některých amerických státech ke zpřísnění či zvýšení trestů za týrání zvířat.²¹⁷ S touto problematikou souvisí i možnost, praktikovaná v některých amerických státech, že pachateli trestného činu týrání zvířat může být soudně přikázáno absolvování psychologického poradenství.²¹⁸ Domnívám se, že udělení přísnějšího trestu může vést k účinnější nápravě pachatele a tím k předcházení páchání závažnějších trestných činů proti životu a zdraví lidí. Tyto skutečnosti by měly být i v České republice jedním z důvodů pro zvýšení trestních sazeb u trestného činu týrání zvířat, a také by měly být brány v úvahu při stanovování druhu a výše trestu za čin týrání zvířat. U závažnějších činů týrání zvířat (především úmyslných) se mi také jeví vhodným nařizovat povinnost podrobit se programům psychologického poradenství.

---

²¹³ VANDROVCOVÁ, Tereza. *Zvíře jako pokusný objekt: sociologická reflexe*. Praha: Triton, 2011, s. 24.

²¹⁴ ASCIONE, Frank. R. Battered Women's Reports of Their Partners' and Their Children's Cruelty to Animals. *Journal of Emotional Abuse*, 1998, č. 1, s. 125.

²¹⁵ Tamtéž s. 127.

²¹⁶ BEIRNE, Piers. *Confronting Animal Abuse: Law, Criminology, and Human-Animal Relationships*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2009, s. 169-170.

²¹⁷ ASCIONE, Frank. R. Battered Women's Reports of Their Partners' and Their Children's Cruelty to Animals. *Journal of Emotional Abuse*, 1998, č. 1, s. 128.

²¹⁸ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 264.

5 Komparace zahraničních právních úprav

Abychom dokázali lépe zhodnotit úroveň české právní úpravy ochrany zvířat, je třeba ji mimo jiné porovnat i s právní úpravou jiných zemí. Vybrala jsem si pět zemí, čtyři evropské a Spojené státy americké, jejichž právní úpravu ochrany zvířat alespoň nastíním.

5.1 Slovenská právní úprava

Slovensko, na rozdíl od České republiky, nemá samostatný zákon na ochranu zvířat proti týrání. Ochrana zvířat proti týrání je obsažena v zák. č. 39/2007 Z.z., o veterinárnej starostlivosti,²¹⁹ který primárně upravuje podmínky veterinární péče o zvířata. Ochrana zvířat je v uvedeném zákoně upravena jedním paragrafem, a sice § 22, který má však dvacet odstavců. Nutno uvést, že chráněni jsou pouze obratlovci (§ 22 odst. 6). Ustanovení § 22 v odst. 1 stanovuje povinnost vlastníka nebo držitele při chovu zvířete nebo jeho držení zabezpečit jeho ochranu a pohodu. Zákaz týrání zvířat je stanoven v § 22 odst. 2, kterým se rozumí „*každé jednání, kromě odůvodněného zdravotního a schváleného pokusného důvodu, kterým se...*“ a následuje výčet jednání, která jsou charakterizována jako týrání. Jde například o jednání, kterým se zvířeti způsobí trvalé nebo dlouhodobé poškození zdraví, nebo usmrcení zvířete bez přiměřeného důvodu (ty jsou stanoveny v § 22 odst. 5). Pokud jde o formulaci pojmu týrání, je možné v ní spatřovat podobnost s vymezením pojmu týrání v českém právním řádu. V § 22 odst. 3 je potom zakázáno utýrání zvířat, kterým se rozumí „*přivození smrti zvířete v důsledku bolestivého nebo jiného krutého, surového či trýznivého způsobu jednání člověkem. O utýrání jde i tehdy, pokud ho zvíře přežije, ale má za následek nevyhnutelnost eutanázie zvířete kvůli následkům utrpení nebo usmrcení zvířete způsobem uvedeným v odst. 2 (týrání).*“ Pojem utýrání je obdobný pojmu utýrání v českém právním řádu, vyjma toho, že v českém právním řádu utýrání zahrnuje i usmrcení zakázanými metodami. V § 22 odst. 4 jsou stanoveny další zákazy, například zákaz propagace týrání zvířat, použití zvířete jako ceny v soutěži, využívání zvířete uvedeného v předpise ministerstva²²⁰ a jeho výcvik pro účely veřejného vystoupení. V

²¹⁹ zák. č. 39/2007 Z.z., o veterinárnej starostlivosti [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-39>>.

²²⁰ Jedná se o zvířata uvedená v příloze k vyhlášce č. 350/2019 Z. z., vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o použití zvierat na účely verejného vystúpenia alebo výcviku za účelom verejného vystúpenia a zoznam zvierat na účely verejného vystúpenia. [online]. [cit. 23. listopadu 2019]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2019-350>>.

§ 22 odst. 5 jsou stanoveny přiměřené důvody usmrcení zvířete, mezi které se řadí například případ nutné obrany a krajní nouze. Pokud jedinec poruší tyto zákazy, dopustí se zpravidla přestupku či jiného správního deliktu (48 - § 50).²²¹ Dle V. Stejskala lze platné slovenské legislativě na ochranu zvířat vytknout nedostatečnou specifikaci podmínek chovu zvířat a absenci právní úpravy zajišťující welfare zvířat.²²² V tomto směru lze na českou právní úpravu ochrany zvířat nahlížet jako na propracovanější a poskytující vyšší míru ochrany zvířat, přinejmenším z toho důvodu, že v česká právní úprava obsahuje dva samostatné zákony – na ochranu zvířat proti týrání a veterinární zákon.

Pokud jde o trestné činy, jejichž objektem je zájem na ochraně zvířat, jsou upraveny v zák. č. 300/2005 Z.z., trestný zákon²²³, a to nikoli v hlavě nadepsané „Trestné činy proti životnímu prostředí“, jak je tomu v TZ, nýbrž v hlavě s názvem „Trestné činy proti jiným právům a svobodám“. V § 378 je zakotven trestný čin týrání zvířat a v § 378a zanedbání péče o zvíře. **Trestný čin týrání zvířat dle § 378** obsahuje jednu základní SPTČ, a jednu kvalifikovanou. Základní SPTČ spočívá v tom, že pachatel „*bude potrestán odnětím svobody až na dva roky, pokud týrá zvíře, ačkoliv byl za obdobný čin v předcházejících dvanácti měsících postižen, nebo byl za takový čin v předcházejících dvaceti čtyřech měsících odsouzen, dále pokud týrá zvíře zvlášť krutým a surovým způsobem, anebo utýrá zvíře.*“ Kvalifikovanou SPTČ pachatel svým jednáním naplní tehdy, pokud „*spáchá čin uvedený v odstavci 1 na více zvířatech, veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném, na zvířeti požívajícím zvláštní ochrany dle zákona, nebo závažnějším způsobem jednání. Za to může být potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.*“ Lze shrnout, že zvlášť surový nebo trýznivý způsob jednání je uveden shodně s českou právní úpravou v základní SP. Slovenská právní úprava je však benevolentnější v tom směru, že pokud pachatel utýrá zvíře, naplní pouze základní SPTČ. Naopak pokud tak činí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném, naplní kvalifikovanou SPTČ. Rozdíl je také v recidivě. Pokud pachatel „pouze“ týrá zvíře, vyžaduje se k naplnění základní SPTČ recidiva, může se však jednat o trestný čin i přestupek. V české právní úpravě máme recidivu jako okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, nicméně pachatel se musí opětovně dopustit trestného činu, postižení za přestupek je nedostačující. Trestní sazby u trestu odnětí svobody jsou obdobné, případně shodné (u zvlášť krutého a surového způsobu týrání),

---

²²¹ § 22, § 48-§ 50 zák. č. 39/2007 Z.z., o veterinárnej starostlivosti [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-39>>.

²²² MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 185.

²²³ zák. č. 300/2005 Z.z., trestný zákon [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>>.

se sazbami uvedenými v TZ, nejvyšší horní hranice trestní sazby činí v obou případech pět let. **Trestného činu zanedbání péče o zvíře dle § 378a** se pachatel dopustí tehdy, pokud „z nedbalosti způsobí smrt nebo trvalé následky na zdraví více zvířatům, která vlastní nebo o která je povinen se starat, tím, že zanedbá potřebnou péči o tato zvířata. Může být potrestán trestem odnětí svobody až na dva roky.“²²⁴ K naplnění SPTČ se nevyžaduje hrubá nedbalost, jak je tomu v českém právním řádě, vyžaduje se však zanedbání péče o více zvířat. Český právní řád obsahuje základní SPTČ, kde je trestní sazba u trestu odnětí svobody až šest měsíců, a kvalifikovanou SPTČ, kde je sazba až dva roky (kvalifikovanou SP naplní, pokud čin způsobí na větším počtu zvířat). Sazby jsou z toho důvodu v tomto ohledu shodné. Českou právní úpravu lze však hodnotit pozitivněji, neboť umožňuje trestat zanedbání potřebné péče o jedno zvíře.

5.2 Polská právní úprava

V Polsku je ochrana zvířat upravena především zák. ze dne 21. srpna 1997 o ochraně zvířat.²²⁵ V čl. 1 odst. 1, odst. 2 je stanoveno, že „zvíře, jako živá bytost schopna cítit utrpení, není věcí. V záležitostech, které nejsou upraveny tímto zákonem, se ve vztahu ke zvířatům obdobně použijí předpisy týkající se věcí.“ V § 4 jsou definovány základní pojmy, se kterými zákon pracuje. V § 6 odst. 1 je zakázáno usmrcování zvířat, přičemž jsou stanoveny výjimky z tohoto zákazu (například porážka a usmrcování hospodářských zvířat na maso). V § 6 odst. 1a je zakázáno týrání zvířat, pod kterým se dle § 6 odst. 2 rozumí „všechna působení nebo vědomé umožnění působení bolesti nebo utrpení“²²⁶, přičemž následuje výčet jednání, která se za týrání považují. V § 33 jsou upravena pravidla usmrcování zvířete, kdy obecným pravidlem je, že k usmrcení zvířat může dojít pouze „humánním způsobem, který zahrnuje minimum fyzického a duševního utrpení.“ Porušením zákonem stanovených zákazů a příkazů se pachatel zpravidla dopustí přestupku dle § 37. Za ten může být potrestán trestem odnětí svobody, pokutou až ve výši 1 000 PLN a propadnutím zvířete či věci. Trestné činy jsou upraveny v § 35. Toho se dopustí ten, kdo „zabije, ubije či usmrtí zvíře v rozporu s příslušnými zákazy stanovenými zákonem, nebo ten, kdo týrá zvíře.“ Pachatel takového trestného činu bude

---

²²⁴ § 378, § 378a zák. č. 300/2005 Z.z., trestný zákon [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>>.

²²⁵ Ustawa z 21. sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19971110724/U/D19970724Lj.pdf>>.

²²⁶ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 190.

potrestán odnětím svobody až na tři roky, pokud však takový čin „*spáchá se zvláštní krutostí*“, bude potrestán trestem odnětí svobody od tří měsíců do pěti let. Dále může být potrestán pokutou ve výši 1 000 až 100 000 PLN, propadnutím týraného zvířete (byl-li jeho majitelem), zákazem chovu zvířat a zákazem činnosti (oba zákazy mohou být uloženy v rozmezí od jednoho roku do patnácti let).²²⁷ Polská právní úprava je odlišná především v tom, že trestné činy mající za objekt ochranu zvířat, jsou obsaženy přímo v zákoně na ochranu zvířat. Co se týče trestných sazeb u trestů odnětí svobody, jsou srovnatelné se sazbami v českém právním řádu (za smrt zvířete až tři roky, nejvyšší horní hranice trestní sazby pět let).

5.3 Německá právní úprava

V německé právní teorii se právo ochrany zvířat neřadí do práva životního prostředí, ale jedná se o svébytný, vedlejší úsek práva, který stojí samostatně, vedle práva ochrany přírody. Ochrana zvířat je ve Spolkové republice Německo vyjádřena jako státní cíl a je také zakotvena v německé ústavě. Článek 20a Základního zákona²²⁸ stanoví zásadu, že stát chrání v rámci ústavních předpisů a v odpovědnosti vůči budoucím generacím pomocí výkonu státní moci na základě právních předpisů a za pomoci judikatury přírodní podmínky života a zvířata. Pojmem zvířata se přitom rozumí nejen obratlovci, nýbrž všechny živočišné druhy (stejně i v německém zákoně na ochranu zvířat). Zvíře v soukromém právu není věcí, nicméně pro účely trestního práva věcí zůstává, aby bylo možné je chránit jako objekt ochrany v rámci trestných činů proti majetku (poškození cizí věci, krádež apod.)²²⁹ Hlavním pramenem ochrany zvířat je spolkový zákon o ochraně zvířat z roku 1998.²³⁰ Tento zákon je vybudován na základech zákona z roku 1972, který navazoval na výše uvedený říšský zákon na ochranu zvířat z roku 1933. V § 1 zákona je uvedena generální klauzule stanovící obecný zákaz poškozování zvířat. „*Nikdo nesmí bez rozumného důvodu způsobit zvířeti bolest, utrpení či škodu.*“²³¹ V § 2 jsou pro vlastníky a držitele stanoveny podmínky pro nakládání se zvířaty, zajišťující welfare zvířat. V § 3 nalezneme výčet zakázaného nakládání se zvířaty, který je obdobný výčtu jednání

²²⁷ Ustawa z 21. sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19971110724/U/D19970724Lj.pdf>>.

²²⁸ Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <<https://www.gesetze-im-internet.de/gg/BJNR000010949.html>>.

²²⁹ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 192-195.

²³⁰ Tierschutzgesetz [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <<https://www.gesetze-im-internet.de/tierschg/BJNR012770972.html>>.

²³¹ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 196.

kvalifikovaného jako týrání v § 4 ZOZPT. V § 4 je stanoven postup usmrcování zvířat. Pokud jde o trestný čin týrání zvířat, není obsažen v německém trestním zákoně, nýbrž v § 17 zákona na ochranu zvířat, který obsahuje dvě SPTČ týrání zvířat. Trestného činu týrání zvířat se dopustí ten, kdo „*usmrtí zvíře (obratlovce) bez rozumného důvodu, a dále ten, kdo zvířeti (obratlovci) způsobí surovým způsobem značné bolesti nebo utrpení, nebo zvířeti (obratlovci) způsobí déle trvající nebo opakující se značné bolesti či utrpení.*“ Za tento čin bude pachatel potrestán trestem odnětí svobody až na tři roky, nebo pokutou.²³² Pokud jde o trestní sazbu v případě usmrcení zvířete, je horní hranice sazby shodná s českou právní úpravou, pokud jde však o samotné týrání, je horní hranice v německé právní úpravě, vzhledem k základní SPTČ týrání zvířat v české právní úpravě, o rok vyšší. Přestupky jsou upraveny v § 18 zákona, spočívající zpravidla v porušení stanovených zákazů a příkazů. Za přestupek může být pachateli uložena pokuta až do výše 25 000 EUR nebo do výše 5 000 EUR.²³³ V německém trestním zákoně jsou naproti tomu obsaženy SPTČ pytláctví a vodního pytláctví.²³⁴

5.4 Právní úprava Velké Británie

Jak bylo uvedeno výše, byla to Velká Británie, která jako první v Evropě zavedla legislativu přímo zacílenou na ochranu zvířat proti týrání.²³⁵ V Británii zajišťuje ochranu zvířat zákon o welfare zvířat z roku 2006.²³⁶ Zvířetem se dle § 1 rozumí „*obratlovec s výjimkou člověka, nikoli embryo nebo fetus.*“ Příslušný úřad však může dle § 1 odst. 3, 4 rozšířit působnost daného zákona i na bezobratlé, pokud bude prokázáno, že jsou schopni cítit bolest nebo utrpení. V § 2 je vymezeno, co se rozumí pod pojmem chráněná zvířata, tedy taková, která patří mezi druhy běžně domestikované na britských ostrovech, nebo která jsou dočasně nebo trvale v péči člověka, nebo která nežijí v divočině. Pokud jde o týrání zvířat, zákon neužívá pojmu týrání, nýbrž pojem „zbytečné utrpení“. Zákon v § 4 zbytečné utrpení zakazuje a stanovuje, že ten, kdo tento zákaz poruší, se dopustí přestupku. SP tohoto činu pachatel naplní

²³²§ 17 Tierschutzgesetz [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <<https://www.gesetze-im-internet.de/tierschg/BJNR012770972.html>>.

²³³§ 18 Tierschutzgesetz [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <<https://www.gesetze-im-internet.de/tierschg/BJNR012770972.html>>.

²³⁴ § 292, § 293 Strafgesetzbuch [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <<https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/StGB.pdf>>.

²³⁵ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 251.

²³⁶ Animal Welfare Act, 2006. [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/45/pdfs/ukpga_20060045_en.pdf>.

tehdy, pokud „*pachatel konáním nebo opomenutím způsobí zvířeti utrpení, a věděl nebo měl vědět, že tímto konáním nebo opomenutím může zvířeti způsobit toto utrpení, a zároveň se jedná o zvíře požívající ochrany podle tohoto zákona, a jde o zbytečné utrpení.*“ Tuto SP naplní i osoba odpovědná za zvíře, tedy i ten, kdo není přímým pachatelem, kdy zbytečné utrpení zvířete způsobí jiná osoba, nicméně tato osoba připustí toto utrpení, nebo nepodnikne kroky k tomu, aby zbytečnému utrpení zvířete zabránila. Z přestupků je vyňato usmrcování zvířat vhodným a humánním způsobem.²³⁷ V § 5 je upraven přestupek zmrzačení (zakázané zákroky). Toho se dopustí ten, „*kdo provede na zvířeti zakázaný zákrok nebo ten, kdo provedení takového zákroku způsobí.*“ Osoba odpovědná za zvíře se tohoto činu dopustí, pokud připustí provedení zákroku jinou osobou, nebo nepodnikne kroky k zabránění provedení. V § 6 je upraven přestupek utěti ocasu psovi. Pachatel naplní tuto SP, pokud „*odstraní celý nebo kteroukoli část psiho ocasu z jiného než ze zdravotního důvodu, nebo způsobí takové odstranění jinou osobou.*“ Přestupku se dopustí i osoba odpovědná za zvíře, pokud provedení takového zákroku připustí nebo mu nezabrání. V § 7 je dále upraven delikt vědomého podání jedovaté látky zvířeti nebo podání látky působící zvířeti zranění bez právního důvodu nebo rozumného vysvětlení. V § 8 jsou zakázány zvířecí zápasy. V § 9 je upravena povinnost zajistit welfare zvířeti. Pokud tak osoba neučiní, dopustí se přestupku. K naplnění znaků SP dojde tehdy, pokud „*pachatel nevykoná kroky, které je po něm možno rozumně požadovat k tomu, aby zvířeti, za které je odpovědný, zajistil uspokojení jeho potřeb alespoň na úrovni dobré praxe.*“ Ustanovení dále definuje, co se pod pojmem potřeby zvířete rozumí, jedná se o potřebu vhodného prostředí, vhodné stravy, potřebu být schopný projevit normální vzorce chování, potřebu být chováno s jinými zvířaty, nebo naopak odděleně od nich, a potřebu být chráněno před bolestí, utrpením, zraněním a nemocí. Dle § 10 pokud je zjištěno, že osoba nezajistila welfare zvířeti, může jí být dán pokyn k nápravě ve lhůtě k tomu určené (ve lhůtě nelze zahájit řízení o přestupku). Pokud pachatel nápravu zjedná, nelze ho za tento skutek stíhat.²³⁸ Co se týče trestů, pachatel může být za uvedené přestupky (dle § 4 - § 8) potrestán trestem odnětí svobody až na 51 týdnů, pokutou až do výše 20 000 liber, odnětím zvířete a zákazem chovu zvířat. Může být také dán příkaz k usmrcení zvířete v jeho zájmu.²³⁹

---

²³⁷ § 4 Animal Welfare Act, 2006. [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/45/pdfs/ukpga_20060045_en.pdf>.

²³⁸ § 1 - § 10 Animal Welfare Act, 2006. [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/45/pdfs/ukpga_20060045_en.pdf>.

²³⁹ § 32 - § 37 Animal Welfare Act, 2006. [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/45/pdfs/ukpga_20060045_en.pdf>.

5.5 Právní úprava Spojených států amerických

Pokud jde o právní úpravu Spojených států amerických, je legislativa týkající se ochrany zvířat rozdělena mezi federální úroveň a úroveň jednotlivých států. Na federální úrovni neexistuje komplexní právní úprava ochrany zvířat, přijaté zákony poskytují pouze úpravu dílčí. Na úrovni jednotlivých států je potom upraveno a postihováno zejména týrání zvířat. Základním federálním právním předpisem na ochranu zvířat je zákon o ochraně zvířat.²⁴⁰ Věnuje se obecné ochraně zvířat, pokusům na zvířatech, vystavování zvířat a zákazu zvířecích zápasů. V § 2132 písm. g) nalezneme definici zvířete, kterým se rozumí „*živí nebo mrtví psi, kočky, primáti, morčata, křečci, králíci nebo jiná teplokrevná zvířata, pokud jsou používána pro pokusy, vystavování nebo jako zájmově chované zvíře. Zvířetem se naopak nerozumí ptáci, krysy, myši chované pro použití ve výzkumu, koně, kteří se nepoužívají pro výzkumné účely, a jiná hospodářská zvířata.*“ Okruh zvířat, kterým je poskytována ochrana dle uvedeného zákona, je tak velmi úzký, což se může jevit poněkud nevhodným. Zákon stanovuje řadu práv a povinností, za jejichž porušení je možno uložit pokutu, odejmout povolení vydávané podle daného zákona, či uložit trest odnětí svobody. Pokud jde o týrání zvířat, je legislativní právní úprava na úrovni jednotlivých států nejednotná. Všechny padesát států má zakotven zákaz týrání, z toho šestačtyřicet států má pro nejzávažnější formy týrání zvířat zakotven trestněprávní postih. Zajímavým trestem je možnost soudně přikázat pachateli trestného činu týrání zvířat absolvování psychologického poradenství. Co se týče dalších trestů, je možné za týrání zvířat uložit trest odnětí svobody, peněžitý trest, trest odnětí zvířete, zákaz chovu zvířat, a trest obecně prospěšných prací. H. Müllerová uvádí, že legislativa ve Spojených státech amerických může umožňovat i chov zvířat v nevhodných podmínkách.²⁴¹

5.6 Shrnutí

Z výše uvedeného je možno učinit závěr, že česká právní úprava je ve vztahu k evropským zemím standardní, právní úpravy ochrany zvířat a formulace týrání jsou obdobné, a trestní sazby jsou zpravidla shodné. Česká republika, stejně jako uvedené Polsko, Německo i Velká Británie, má samostatný zákon na ochranu zvířat, v němž lze spatřovat pozitivum (na

---

²⁴⁰ Animal Welfare Act [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <<https://www.govinfo.gov/content/pkg/USCODE-2015-title7/html/USCODE-2015-title7-chap54.htm>>.

²⁴¹ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 261-265.

rozdíl od Slovenska). Týrání zvířat a jiné nevhodné jednání je v uvedených státech stíháno jako přešupek, ty závažnější, případně nejzávažnější formy jednání jsou kriminalizovány. Právní úprava Spojených států amerických byla jen nastíněna, zejména pro účely definice zvířete a pro přehled, kolik amerických států má čin týrání zvířat kriminalizován a jaké možné tresty lze za čin týrání zvířat uložit.

Závěr

Primárním cílem diplomové práce bylo analyzovat právní úpravu *de lege lata* v TZ a možný stav *de lege ferenda*. V práci jsem nejprve definovala klíčový pojem zvíře, zvláště pro veřejné právo a soukromé právo, a pojem welfare zvířat. Dále jsem se zabývala mezinárodní, evropskou a vnitrostátní právní úpravou a jejich historickým vývojem. Jádrem diplomové práce byla ochrana zvířat nástroji trestního práva. Blíže jsem se, z důvodu požadovaného rozsahu, zaměřila na trestné činy dle § 302 a § 303 TZ a judikaturu k těmto činům. Stručně jsem zmínila i připravovanou novelu TZ týkající se ochrany zvířat, a nejen ve vztahu k ní jsem vedla úvahy *de lege ferenda*. Úvahy *de lege ferenda* se zaměřily na zvýšení trestních sazeb u trestného činu týrání zvířat a důsledky z toho plynoucí, změnu formulace SPTČ týrání zvířat (surový nebo trýznivý způsob týrání) a možné zavedení nového druhu trestu (trest zákazu chovu zvířat). V souvislosti s těmito úvahami jsem si stanovila následující výzkumné otázky a hypotézy.

1. Měly by být zvýšeny trestní sazby u trestného činu týrání zvířat?

Hypotéza: Ke zvýšení trestních sazeb u trestného činu týrání zvířat by mohlo dojít za předpokladu zachování relace k trestným činům proti životu a zdraví. Zvýšení je vhodné vzhledem k současnému sankcionování pachatelů trestných činů týrání zvířat, a také z důvodu brutálnosti a nelidskosti některých způsobů týrání zvířat.

V diplomové práci jsem dospěla k závěru, že prostor pro zvýšení trestních sazeb u TČ dle § 302 TZ tak, aby byla zachována relace k trestným činům proti životu a zdraví, zde je. Zvýšení trestních sazeb jsem shledala vhodným z důvodu současného sankcionování pachatelů, kdy dochází k ukládání zejména podmíněných trestů odnětí svobody, dále z důvodu brutálnosti a nelidskosti některých způsobů týrání zvířat, a v neposlední řadě také z důvodu souvislosti mezi činem týrání zvířat a pozdější páchanou kriminalitou na lidech. Pro ty nejdůležitější trestné činy týrání zvířat jsem shledala ideální horní hranici šesti let, čímž by mimo jiné odpadla limitace stanovená v § 55 odst. 2 TZ, což by vedlo i k rozšíření možnosti ukládat nepodmíněné tresty odnětí svobody. Hypotézu jsem v diplomové práci tedy potvrdila.

2. Mělo by, s ohledem na právní úpravu správního práva, dojít ke změně ve vymezení znaků SPTČ týrání zvířat?

Hypotéza: Stávající vymezení činu týrání zvířat, jakožto trestného činu a jakožto přestupku, prostor pro změnu SPTČ týrání zvířat poskytuje.

Pokud jde o změnu ve vymezení znaků SPTČ týrání zvířat dle § 302 TZ, uvedla jsem, že změna by byla na místě, prostor pro ni trestněprávní i správněprávní úprava ochrany zvířat poskytuje. Znění § 302 TZ jsem neshledala zcela optimálním, kdy za dostačující hranici mezi trestným činem a přestupek jsem našla „surový nebo trýznivý způsob týrání“. Týrání „zvláště surovým nebo trýznivým způsobem“, či „veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném“, by bylo vhodné začlenit mezi znaky kvalifikované SPTČ týrání zvířat. Hypotézu jsem tedy potvrdila.

3. Měl by být, vzhledem ke stávající právní úpravě sankcionování, zaveden nový druh trestu, a to trest zákazu chovu zvířat?

Hypotéza: Stávající právní úprava trest zákazu chovu zvířat umožňuje ukládat pouze v rámci trestu zákazu činnosti. Zákaz chovu zvířat je možné, vzhledem k právní úpravě ukládání trestu zákazu činnosti, uložit zřídkakdy. Zavedení tohoto trestu by bylo optimální.

V zavedení nového druhu trestu zákazu chovu zvířat jsem spatřila pozitiva, a to vzhledem k podmínkám, dle kterých je za současné právní úpravy možno uložit trest zákazu činnosti. Ten lze uložit pachateli trestného činu týrání zvířat zřídkakdy, „běžnému“ tyranovi téměř nikdy. Navrhovaná novela by uvedený trest zavedla, bylo by však vhodné vyřešit otázku dalšího osudu zvířat, která se nacházela ve vlastnictví odsouzeného, jemuž byl tento trest uložen, zejména otázku vlastnického práva ke zvířeti. Na škodu by nebylo ani začlenění ustanovení o propadnutí zvířete či zabrání zvířete, jak je tomu v ZOZPT. Hypotézu jsem si potvrdila.

Dále jsem se blíže zaměřila na sankcionování pachatelů za trestné činy dle § 302 a § 303 TZ, tedy jaké sankce se nejčastěji ukládají a důvody k tomu vedoucí. K sankcionování jsem si stanovila následující výzkumnou otázku.

1. Které trestněprávní sankce jsou pachatelům trestného činu týrání zvířat nejčastěji ukládány? Jaké jsou důvody k tomu vedoucí?

Hypotéza: Nejčastěji jsou ukládány podmíněné tresty odnětí svobody. Jedná se o univerzální trest, který lze uložit za všechny trestné činy uvedené ve zvláštní části TZ, a vzhledem k zásadě přiměřenosti je ukládán nejčastěji podmíněně.

Dle dostupných statistik jsem dospěla ke zjištění, že za trestné činy dle § 302 a § 303 TZ dochází nejčastěji k ukládání podmíněných trestů odnětí svobody. Jedním z důvodů může být rozhodování ve věci trestními příkazy a limitace stanovená v § 55 odst. 2 TZ. Hypotézu jsem si tedy potvrdila.

Pokud jde o **sekundární cíle diplomové práce**, nejprve jsem se věnovala analýze množírny, jejich možnému postihu *de lege lata* a postihu *de lege ferenda*. Dále jsem blíže rozebrala otázku zákazu využívání divokých zvířat v cirkusech, a v neposlední řadě jsem posoudila, zda je dána souvislost činu týrání zvířat s kriminalitou páchanou na lidech. K tomu jsem si stanovila následující výzkumné otázky.

1. Jakým způsobem je možné, za stavu současné právní úpravy, postihnout tzv. množírny?

Hypotéza: Množírny je možné, za stavu současné právní úpravy, postihnout především jako přestupek.

Dospěla jsem k závěru, že termín množírna zatím český právní řád nezná, nikde jej nedefinuje. Množírny lze za současné právní úpravy sankcionovat především za přestupek týrání zvířat (tomu tak bude ve většině případů), pokud se však jedná o natolik intenzivní týrání, že naplňuje znaky SPTČ dle § 302 TZ, může jít o trestný čin. Množírny ve svých návrzích upravuje jak novela TZ, která by takové jednání kriminalizovala, tak novela ZOZPT, která by množírny definovala a zároveň je zakazovala. Hypotézu jsem si tedy potvrdila.

2. Mělo by dojít v České republice k úplnému zákazu využívání divokých zvířat v cirkusech?

Hypotéza: V cirkusech jsou zvířata držena často v malých prostorech, nikoliv v přirozeném prostředí, kdy zacházení s nimi, a způsob života zvířete v cirkuse, může vykazovat znaky činu týrání zvířat. K zákazu by tedy dojít mělo.

Pokud jde o zákaz využívání divokých zvířat v cirkusech, novela ZOZPT by sice rozšířila okruh zvířat, jejichž využívání by bylo v cirkusech zakázáno, úplný zákaz by však

nestanovila. S přihlédnutím k tomu, že v cirkusech může docházet k týrání zvířat, ke skutečnosti, že zvířata jsou držena mimo jejich přirozené prostředí, a v neposlední řadě také k počtu evropských států majících tento zákaz, mám za to, že novela ZOZPT by úplný zákaz využívání divokých zvířat v cirkusech stanovovat měla. Hypotézu jsem potvrdila.

3. Lze spatřovat souvislost mezi činem týrání zvířat a pozdější kriminalitou páchanou na lidech?

Hypotéza: Souvislost mezi činem týrání zvířat a kriminalitou páchanou na lidech je možné spatřovat, neboť pachatelé, kteří týrají zvířata, mohou v budoucnu inklinovat i k násilí vůči lidem.

V diplomové práci jsem se věnovala také posouzení, zda je dána souvislost mezi činem týrání zvířat a násilnou kriminalitou páchanou na lidech. Dle provedených zahraničních výzkumů, a především zahraniční literatury, jsem dospěla k závěru, že zde jistá spojitost je, a ta by neměla být přehlížena. Tato souvislost by měla být dalším důvodem pro zvýšení trestních sazeb, případně by měla alespoň být brána v úvahu při stanovování druhu a výše trestu. Pokud bychom za ta nejbrutálnější týrání zvířat (především úmyslná) ukládali i nepodmíněné tresty odnětí svobody, mohlo by dojít k nápravě pachatele, a tím k předcházení páchaní závažnější kriminality na lidech. U závažnějších činů týrání zvířat (především úmyslných) jsem dále shledala vhodným nařizovat povinnost podrobit se programům psychologického poradenství. Hypotézu jsem i v tomto případě potvrdila.

A konečně, k lepšímu zhodnocení úrovně české právní úpravy ochrany zvířat, bylo zapotřebí ji **porovnat s právní úpravou jiných zemí**. K tomu jsem si stanovila níže uvedenou výzkumnou otázku.

1. Na jaké úrovni je, vzhledem k právní úpravě evropských států, právní úprava ochrany zvířat v České republice?

Hypotéza: Právní úprava ochrany zvířat je v České republice na úrovni standardu.

Komparací jsem shledala, že právní úprava ochrany zvířat v České republice je, vzhledem k evropským státům, standardní. I tuto hypotézu jsem si tedy potvrdila.

Na úplný závěr bych se chtěla vyjádřit k **vývoji právní úpravy ochrany zvířat v České republice**. Obecně vývoj hodnotím pozitivně. S účinností TZ došlo k velkému posunu na poli ochrany zvířat. Byly výrazně navýšeny trestní sazby u trestného činu týrání zvířat (nejvyšší horní hranice dle STZ činila dvě léta). Způsobení smrti týráním bylo začleněno do znaků kvalifikované SPTČ, kde postačuje nedbalostní forma zavinění (v STZ se jednalo o základní SPTČ, vyžadující úmyslné zavinění). Byla zavedena SPTČ zanedbání péče o zvíře z nedbalosti dle § 303 TZ, která v STZ absentovala. Následně v roce 2017 byly zakázány kožešinové farmy, což nelze hodnotit jinak než kladně. V současné době dochází k projednávání novely TZ, týkající se ochrany zvířat, i novely ZOZPT, upravující mimo jiné problematiku množíren a využívání divokých zvířat v cirkusech. Otázkou však je, zda, a v jakém znění, budou tyto novely schváleny. Za veliký úspěch bych považovala zvýšení trestních sazeb u těch nejzávažnějších případů týrání na šest let, kriminalizaci množíren a zákaz využívání divokých zvířat v cirkusech.

Seznam použitých pramenů

Monografie

- BEIRNE, Piers. *Confronting Animal Abuse: Law, Criminology, and Human-Animal Relationships*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2009. 256 s.
- DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 3264 s.
- CHAPOUTHIER, Georges. *Zvířecí práva*. Praha: Triton, 2013. 118 s.
- CHMELÍK, Jan. *Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení: vysokoškolská učebnice*. Praha: Linde, 2005. 216 s.
- JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. 976 s.
- JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. 1312 s.
- MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III, § 419-654 a související společná a přechodná ustanovení*. Praha: Leges, 2014. 1234 s.
- MÜLLEROVÁ, Hana, ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam. *Kapitoly o právech zvířat: "my a oni" z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016. 800 s.
- MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. 492 s.
- PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. Praha: Linde, 2009. 328 s.
- SMITH, Simona. *Továrna na štěňata aneb šmejdi v psím světě*. Praha: Knižní klub, 2015. 160 s.
- SPURNÁ, Jana, DOUSEK, Jiří. *Zájmové chovy a ochrana zvířat*. Praha: LexisNexis CZ, 2004. 94 s.
- STEJSKAL, Vojtěch. *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost: právní stav k 1.1.2006*. Praha: Linde, 2006. 591 s.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 3614 s.
- VANDROVCOVÁ, Tereza. *Zvíře jako pokusný objekt: sociologická reflexe*. Praha: Triton, 2011. 138 s.
- VEČEREK, Vladimír, BURDA, Zdeněk, DOUSEK, Jiří, NOVÁK, Jiří, VEČERKOVÁ, Eva. *Ochrana zvířat v právních předpisech Evropské unie*. Brno: Veterinární a farmaceutická univerzita, 2000. 179 s.

Odborné časopisy

- ASCIONE, Frank. R. Battered Women's Reports of Their Partners' and Their Children's Cruelty to Animals. *Journal of Emotional Abuse*, 1998, č. 1, s. 119 – 133.
- JARMÍČ, Libor. Trestní právo a ochrana životního prostředí. *Trestněprávní revue*, 2010, č. 9, s. 269 – 275.
- MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako předmět právní úpravy veřejného práva a nový občanský zákoník. *Vědecký časopis České společnosti pro právo životního prostředí*, 2014, roč. 14, č. 35, s. 9 – 28.
- ZÁSTĚROVÁ, Jana. Nazrál čas k přijetí 3.všeobecné deklarace práv zvířat?. *Vědecký časopis České společnosti pro právo životního prostředí*, 2004, roč. 4, č. 14, s. 21 – 32.
- ZICHA, Jiří, POKORNÁ, Lucie. Nová úprava některých skutkových podstat trestných činů proti životnímu prostředí. *Trestněprávní revue*, 2012, č. 4, s. 79 – 85.

Příspěvky ve sborníku

- COUFALOVÁ, Bronislava. Aktuální vývoj na poli právní ochrany zvířat. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2017, č. 2, s. 116 – 125.
- DOUSEK, Jiří. Péče o pohodu zvířat – animal welfare. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 44 – 55.
- LESKOVJAN, Martin. Několik poznámek o důležitosti interdisciplinárního přístupu k otázce vztahu člověka a zvířete. Princip odpovědnosti – historické kontexty a současnost. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 25 – 30.
- MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako objekt právních vztahů. In: *Dny práva - 2010: 4. ročník mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 1916 – 1928. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 378. Dostupné z: [https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/Mullerova_Hana_\(4342\).pdf](https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/Mullerova_Hana_(4342).pdf)

- POKORNÁ, Lucie. Trestněprávní ochrana zvířat (živočichů). In: *Dny práva 2011 – Days of Law 2011: Zvíře (živočich) jako předmět právních vztahů*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 151 – 166. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2011/files/sbornik/zvire.pdf
- PRCHALOVÁ, Jana. Obecná ochrana zvířat z hlediska různých zákonů. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 67 – 75.
- RYDVAL, Tomáš. Ochrana zvířat proti týrání jako součást ochrany zvířat v České republice. *Aplikované právo*, 2006, roč. 4, č. 2, s. 29 – 47. Dostupné z: <http://www.aplikovanepravo.cz/clanky-pdf/48.pdf>
- STEJSKAL, Vojtěch. Recentní právní úprava nakládání se zvířaty v rámci lidské péče. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 8 – 24.
- ŠNEJDRLOVÁ, Zuzana. Trestný čin týrání zvířat ve světle rozhodování soudů ČR. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 104 – 108.
- ŠOCH, Miroslav, BROUČEK, Jan, ŠŤASTNÁ, Jana. Welfare hospodářských zvířat. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 31 – 43.

Právní předpisy

- zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zák. č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
- zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů
- zák. č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů
- zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zák. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- zák. č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

- zák. č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů
- usnesení č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- vládní nařízení č. 106/1939 Sb., o ochraně zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 34/2019 Sb., o kompenzačním příspěvku chovatelům, kteří provozují chov zvířat pro kožešiny, ve znění pozdějších předpisů
- důvodová zpráva k zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- důvodová zpráva k zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- zák. č. 39/2007 Z.z., o veterinárnej starostlivosti [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-39>>.
- zák. č. 300/2005 Z.z., trestný zákon [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>>.
- vyhláška č. 350/2019 Z. z., vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o použití zvierat'a na účely verejného vystúpenia alebo výcviku za účelom verejného vystúpenia a zoznam zvierat na účely verejného vystúpenia. [online]. [cit. 23. listopadu 2019]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2019-350>>.
- Ustawa z 21. sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na:<<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19971110724/U/D19970724Lj.pdf>>.
- Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na:<<https://www.gesetze-im-internet.de/gg/BJNR000010949.html>>.
- Tierschutzgesetz [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <<https://www.gesetze-im-internet.de/tierschg/BJNR012770972.html>>.
- Strafgesetzbuch [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <<https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/StGB.pdf>>.
- Animal Welfare Act, 2006. [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/45/pdfs/ukpga_20060045_en.pdf>.
- Animal Welfare Act [online]. [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na: <<https://www.govinfo.gov/content/pkg/USCODE-2015-title7/html/USCODE-2015-title7-chap54.htm>>.

Judikatura

- Nález Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/03
- Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 10. 1995, sp. zn. 6 To 133/94
- Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 18. 1. 1999, sp. zn. 4 To 597/98
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 8 Tdo 657/2011
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15.2.2017, sp. zn. 3 Tdo 48/2017
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 11. 2000, sp. zn. 5 Tz 258/2000
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2015, sp. zn. 4 Tdo 728/2015
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.10.2016. sp. zn. 3 Tdo 1329/2016
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.10.2017, sp. zn. 7 Tdo 1115/2017
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2012, sp. zn. 8 Tdo 1048/2012
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2004, sp. zn. 6 Tdo 468/2004

Internetové zdroje

- RENNEROVÁ, Zuzana. *Množírny psů de lege lata* [online]. pravni prostor.cz, 25. září 2015 [cit. 4. prosince 2019]. Dostupné na: <<https://www.pravni prostor.cz/clanky/ostatni-pravo/mnozirnny-psu-de-lege-lata>>.
- VÁVRA, Libor. *Zanedbání péče o zvíře, není nedbalost jako nedbalost!* [online]. pravni prostor.cz, 16. ledna 2018 [cit. 4. prosince 2019]. Dostupné na: <<https://www.pravni prostor.cz/clanky/trestni-pravo/zanedbani-pece-o-zvire-neni-nedbalost-jako-nedbalost>>.
- InfoData. Statistika a výkaznictví. *Statistické ročenky*. [online]. [cit. 4. prosince 2019]. Dostupné na: <<https://cslav.justice.cz/InfoData/statisticke-rocenky.html>>.
- JakTrestame.cz. *Aplikace jaktrestame.cz*. [online]. [cit. 4. prosince 2019]. Dostupné na: <https://jaktrestame.cz/aplikace/#appka_here>.
- Návrh zákona ze dne 20. června 2018, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (sněmovní tisk 214/0). [online]. [cit. 21. listopadu 2019]. Dostupný na: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=214&CT1=0>>.
- Stanovisko vlády k návrhu zákona ze dne 20. června 2018, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

- (sněmovní tisk 214/1). [online]. [cit. 21. listopadu 2019]. Dostupný na: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=8&ct=214&ct1=1>>.
- Svoboda zvířat. Proti srsti. *Nová česká legislativa - kožešinové farmy musí ukončit svoji činnost do konce ledna 2019!* [online]. [cit. 23. listopadu 2019]. Dostupné na: <http://www.protisrsti.cz/situace-v-cr.htm>>.
  - Svoboda zvířat. Cirkusy bez zvířat. *Proč cirkusy bez zvířat?* [online]. [cit. 23. listopadu 2019]. Dostupné na: <https://www.cirkusybezzvirat.cz/proc-cirkusy-bez-zvirat>>.
  - Svoboda zvířat. Cirkusy bez zvířat. *Stejné zvíře, různá pravidla. Tisková zpráva Svobody zvířat, Praha 21. 5. 2018.* [online]. [cit. 23. listopadu 2019]. Dostupné na: <https://www.cirkusybezzvirat.cz/pro-media-detail/20>>.
  - Svoboda zvířat. Cirkusy bez zvířat. *Závěr poslaneckého semináře: odborníci se shodli, že navržená novela zákona na ochranu zvířat proti týrání je nedostačující. Tisková zpráva Svobody zvířat, Praha 29.10.2019.* [online]. [cit. 23. listopadu 2019]. Dostupné na: <https://www.cirkusybezzvirat.cz/pro-media-detail/41>>.
  - Vládní návrh zákona o ochraně zvířat proti týrání z roku 1935. Tisk 41. [online]. [cit. 21. listopadu 2019]. Dostupné na: https://senat.cz/informace/z_historie/tisky/4vo/tisky/T0041_00.htm>.
  - Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk 514/0). [online]. [cit. 21. listopadu 2019]. Dostupný na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=514&CT1=0>>.

Příloha č. 1 (Mezinárodní právní úprava)

Všeobecné deklarace práv zvířat

Všeobecná deklarace zvířecích práv 1978

Tato deklarace byla schválena předběžně v roce 1977 na mezinárodním sjezdu ochránců zvířat v Londýně. Vyhlášena byla v roce 1978 v sídle UNESCO v Paříži. Autorem původní verze je Georges Heuse, zakládající předseda Mezinárodní ligy za zvířecí práva. Deklarace pojmenovává základní principy práv zvířat, aniž by je dále rozváděla či stanovovala výjimky.²⁴² Zakotvuje dvě do té doby nevídané zásady, a sice zásadu dereifikace, tedy že zvíře není věcí, a zásadu personifikace, tedy že zvířeti přísluší práva.²⁴³ Jejím hlavním cílem je zákaz nebo alespoň snížení utrpení zvířat, především v rámci provádění pokusů na nich. Práva zvířat jsou v deklaraci z velké části modifikací práv lidských, což činí řadu ustanovení deklarace neaplikovatelných a nepraktických.²⁴⁴ Je z ní patrná snaha o postavení člověka a ostatních živočišných druhů na stejnou úroveň.²⁴⁵ Deklarace byla podrobena velké kritice, jednak z důvodu přemrštěnosti na straně jedné, jednak z důvodu nedůslednosti na straně druhé, neboť připouštěla porážku zvířat.²⁴⁶ Samotná deklarace nemá povahu dokumentu mezinárodního práva veřejného (nebyla prohlášena na vládní úrovni, například v rámci OSN), jedná se o dokument přijatý organizacemi a institucemi povahy soukromého práva.²⁴⁷ Není ani právně závazná, má však jistý morální význam.²⁴⁸

Všeobecná deklarace zvířecích práv z roku 1989

Tato deklarace je vylepšením původní deklarace z roku 1978. Byla přijata Mezinárodní ligou za zvířecí práva, z toho důvodu se jedná o deklaraci povahy mezinárodního práva

---

²⁴² CHAPOUTHIER, Georges. *Zvířecí práva*. Praha: Triton, 2013, s. 34-38.

²⁴³ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 154.

²⁴⁴ STEJSKAL, Vojtěch. *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost: právní stav k 1.1.2006*. Praha: Linde, 2006, s. 220.

²⁴⁵ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 154.

²⁴⁶ CHAPOUTHIER, Georges. *Zvířecí práva*. Praha: Triton, 2013, s. 34-38.

²⁴⁷ ZÁSTĚROVÁ, Jana. Nazrál čas k přijetí 3.všeobecné deklarace práv zvířat?. *Vědecký časopis České společnosti pro právo životního prostředí*, 2004, roč. 4, č. 14, s. 23-24.

²⁴⁸ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 154.

soukromého,²⁴⁹ která není právně závazná.²⁵⁰ Tato deklarace je založena na odlišné koncepci, kterou charakterizuje přechod od ochrany zvířat k ochraně života ve všech jeho formách a změna ústředního vztahu člověka a zvířat, kdy člověk ztrácí svoji dominantní roli.²⁵¹

Mezinárodní deklarace o welfare zvířat 2003

K tomu viz 1.2. Welfare zvířat.

Mezinárodní úmluvy

Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin – Úmluva CITES

Úmluva byla podepsána ve Washingtonu dne 3. 3. 1973 a účinnosti nabyla v roce 1975. Pro Českou republiku je v platnosti od 28. 5. 1992. Jejím smyslem je kontrola obchodu s ohroženými druhy rostlin a živočichů. Úmluva stanoví postupy při regulování dovozu, vývozu a zpětného vývozu tzv. exemplářů. Exemplář je „*jakýkoliv živočich nebo rostlina, ať již živý, nebo mrtvý.*“ Druhy exemplářů, na které se Úmluva vztahuje, jsou zařazeny do tří skupin vymezených v přílohách k Úmluvě, jejich ochrana je odstupňována dle míry ohroženosti. Z Úmluvy potom vychází i právní úprava platná v rámci Evropské unie, a sice nařízení Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi.²⁵²

Další úmluvy

Mezi další úmluvy můžeme řadit například Úmluvu o mokřadech, majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva, Úmluvu o ochraně stěhovavých druhů volně

---

²⁴⁹ Mezinárodní liga za zvířecí práva se sídlem v Ženevě je mezinárodní organizace soukromoprávní povahy. ZÁSTĚROVÁ, Jana. Nazrál čas k přijetí 3.všeobecné deklarace práv zvířat?. *Vědecký časopis České společnosti pro právo životního prostředí*, 2004, roč. 4, č. 14, s. 26.

²⁵⁰ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 155.

²⁵¹ STEJSKAL, Vojtěch. *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost: právní stav k 1.1.2006*. Praha: Linde, 2006, s. 222.

²⁵² PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. Praha: Linde, 2009, s. 209-211.

žijících živočichů, Úmluvu o biologické rozmanitosti, Úmluvu OSN o mořském právu, Úmluvu o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví a tak dále.²⁵³

Sytém dohod v rámci Rady Evropy

Evropská dohoda o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě

Tato dohoda byla přijata v rámci Rady Evropy v Paříži dne 13. 12. 1968, v platnost vstoupila dne 20. 2. 1971. Pro Českou republiku vstoupila v platnost dne 24. 3. 1999. Dohoda má velmi širokou působnost, vztahuje se na domestikované lichokopytníky, skot, ovce, kozy, prasata, domestikované ptáky, králíky, psy, kočky, studenokrevná zvířata a ostatní ptáky a savce. Upravuje podmínky zacházení s jednotlivými druhy při přepravě. Vztahuje se však jen na mezinárodní přepravu, z působnosti dohody je vyloučena přeprava uskutečňovaná v rámci jednotlivého státu. Povinností smluvních stran je řídit se touto dohodou a přijmout opatření k vyloučení nebo snížení utrpení zvířat na minimum v těch případech, kdy nelze pro nepředvídatelné okolnosti tuto dohodu aplikovat. Absentuje zde však režim vymáhání splnění povinností a sankce za jejich nesplnění.²⁵⁴

Evropská dohoda o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely

Tato dohoda byla přijata ve Štrasburku dne 13. 3. 1976, v platnost vstoupila dne 10. 9. 1978. Pro Českou republiku vstoupila v platnost dne 24. 3. 1999. Tato dohoda se týká výživy, ošetřování a ustájení zvířat zvláště v moderních systémech intenzivních chovů. Vztahuje se na hospodářská zvířata chovaná pro produkci potravin, kůže, vlny, kožešin, nebo pro jiné chovné účely. Je velmi stručná, neboť na jejím základě je u Rady Evropy zřízen stálý výbor, který má vypracovávat a přijímat další doporučení pro smluvní strany, sledovat nové chovatelské metody a poskytovat konzultační rady.²⁵⁵

---

²⁵³ RYDVAL, Tomáš. Ochrana zvířat proti týrání jako součást ochrany zvířat v České republice. *Aplikované právo*, 2006, roč. 4, č. 2, s. 45-46.

²⁵⁴ STEJSKAL, Vojtěch. Recentní právní úprava nakládání se zvířaty v rámci lidské péče. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 13.

²⁵⁵ Tamtéž s. 13.

Evropská dohoda o ochraně jatečných zvířat

Dohoda byla přijata ve Štrasburku dne 10. 5. 1979, v platnosti ode dne 11. 6. 1982. Pro Českou republiku vstoupila v platnost dne 21. 9. 2003. Hlavním cílem dohody je chránit zvířata před zbytečným utrpením. Dohoda popisuje podmínky, ve kterých mají být zvířata držena, a každý krok porážky, zakotvuje způsoby omráčení a porážky a také nástroje, které mohou být použity. Neobsahuje však kontrolní orgány ani sankce.²⁵⁶

Evropská dohoda o ochraně obratlovců používaných pro pokusné a jiné vědecké účely

Dohoda byla přijata dne 18. 3. 1986 ve Štrasburku, v platnosti ode dne 1. 1. 1991. Pro Českou republiku vstoupila dohoda v platnost dne 1. 10. 2003. Účelem této dohody je omezit používání zvířat k pokusům s cílem nahradit je tam, kde je to proveditelné, zejména hledáním a prosazováním alternativních metod. Je zakázáno provádět pokusy, pokud existuje přijatelná, vyhovující metoda, při níž se nepoužívají zvířata. V příloze dohody jsou pokyny pro umístění zvířat a péči o ně.²⁵⁷

Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu

Dohoda byla přijata ve Štrasburku dne 13. 9. 1987, v platnosti ode dne 1. 5. 1992. Pro Českou republiku vstoupila v platnost dne 24. 3. 1999. Zvířetem v zájmovém chovu je dle čl. 1 odst. 1 této dohody každé zvíře držené nebo určené k držení člověkem, zejména v jeho domácnosti, pro jeho potěšení a jako společník. Dohoda stanovuje zásady držení zvířat v zájmovém chovu, podmínky výcviku, zákroků, podmínky obchodování se zvířaty, včetně útluků pro zvířata, podmínky provozování soutěží zvířat, utracení zvířat a opatření k omezení počtu toulavých zvířat.²⁵⁸

---

²⁵⁶ STEJSKAL, Vojtěch. Recentní právní úprava nakládání se zvířaty v rámci lidské péče. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 13-14.

²⁵⁷ Tamtéž s. 14.

²⁵⁸ Tamtéž.

Příloha č. 2 (Statistiky)

Pro lepší představu soudního projednávání a rozhodování o trestných činech dle § 302 a § 303 TZ jsem vytvořila z dostupných statistik Ministerstva spravedlnosti (dále jen „MS“)²⁵⁹ a z dat dostupných z aplikace JakTrestame.cz²⁶⁰ tabulky počtu trestných činů dle § 302 a § 303 TZ za roky 2009-2018 a uložených trestů za uvedené činy. Data ze statistik MS vycházejí z údajů soudů (mimo to ve statistikách MS nalezneme i údaje státních zastupitelství). V údajích jsou uvedeny informace o pravomocném odsouzení pachatelů, kdy právní moc rozhodnutí nastala v příslušném roce (tedy v rocích 2009-2018). Do celkového počtu odsouzených v údajích soudů (v rocích 2009-2016) nejsou zahrnuty případy, kdy došlo k uložení souhrnných trestů, byla povolena obnova řízení, či podána stížnost pro porušení zákona. Do celkového počtu odsouzených v údajích dostupných z aplikace JakTrestame.cz (tedy roky 2017-2018) jsou zahrnuty i souběhy s jiným odsouzením. Pokud jde o uložené tresty, jsou v nich zahrnuty i trestní opatření. Dle statistik MS byly ukládány i jiné tresty, než které jsem zahrnula do tabulek (například domácí vězení), či bylo upuštěno od potrestání. Z toho důvodu počty uložených trestů a počty odsouzených ne vždy korespondují. Vytvořila jsem 3 tabulky, pro trestný čin týrání zvířat dle § 302 TZ, pro trestný čin týrání zvířat dle § 203 STZ a pro trestný čin zanedbání péče o zvíře z nedbalosti dle § 303 TZ. Skutkovou podstatu trestného činu zanedbání péče o zvíře z nedbalosti STZ neobsahoval. Pokud je v rocích 2017-2018 uvedeno písmeno „x“, znamená to, že údaje nebyly dostupné (u § 303 TZ bylo příliš málo odsouzených na detailnější zobrazení dat). V roce 2009 je u § 302 a § 303 TZ uvedeno písmeno „x“ z důvodu neúčinnosti TZ (účinný až od 1. 1. 2010).

---

²⁵⁹ Data za roky 2009-2016 ze statistických ročenek kriminality Ministerstva spravedlnosti. Dostupné na: InfoData. Statistika a výkaznictví. *Statistické ročenky*. [online]. [cit. 4. prosince 2019]. Dostupné na: <<https://cslav.justice.cz/InfoData/statisticke-rocenky.html>>.

²⁶⁰ Data za roky 2017-2018 z aplikace jaktrestame.cz, neboť za tyto roky, ani za rok 2019, nebyly doposud zveřejněné statistické ročenky kriminality Ministerstva spravedlnosti. Dostupné na: JakTrestame.cz. *Aplikace jaktrestame.cz*. [online]. [cit. 4. prosince 2019]. Dostupné na: <https://jaktrestame.cz/aplikace/#appka_here>.

Týrání zvířat (§ 302 TZ)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet TČ týrání zvířat	x	9	28	28	20	41	32	47	26	27
Celkem TČ za rok	x	128 093	125 888	74 099	80 676	126 368	114 267	107 292	x	x
Odsouzeno	x	7	24	26	20	30	27	38	26	27
Podmíněný trest OS	x	4	18	19	17	24	23	33	22	19
Nepodmíněný trest OS	x	1	1	3	2	1	2	3	3	2
Obecně prospěšné práce	x	1	3	3	0	4	1	0	1	3
Zákaz činnosti	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Peněžitý trest	x	1	1	0	1	0	1	1	0	3

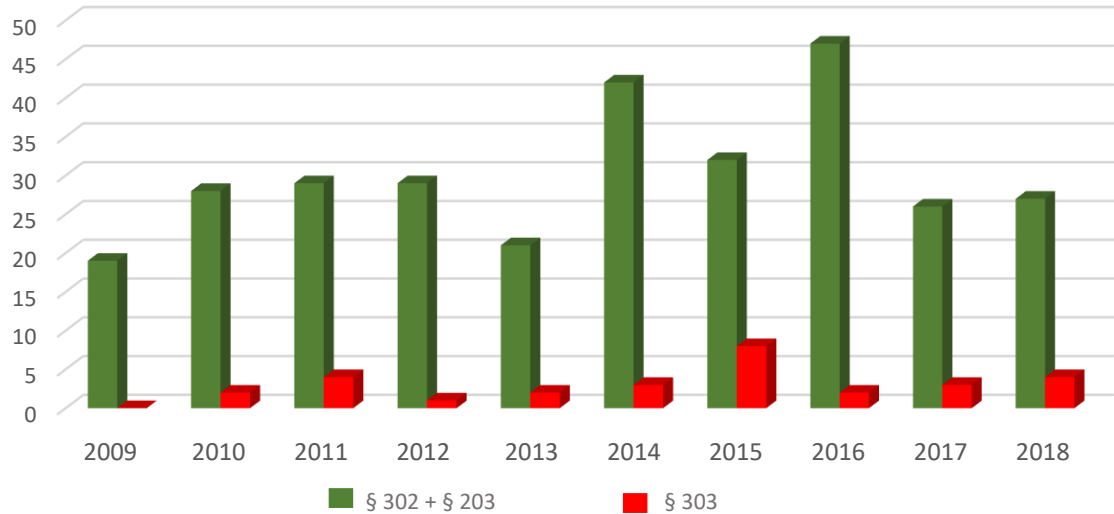
Týrání zvířat (§ 203 STZ)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet TČ týrání zvířat	19	19	1	1	1	1	0	0	x	x
Celkem TČ za rok	99 381	128 093	125 888	74 099	80 676	126 368	114 267	107 292	x	x
Odsouzeno	14	13	1	1	1	0	0	0	x	x
Podmíněný trest OS	10	7	0	0	1	0	0	0	x	x
Nepodmíněný trest OS	0	1	0	0	0	0	0	0	x	x
Obecně prospěšné práce	3	1	0	0	0	0	0	0	x	x
Zákaz činnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x
Peněžitý trest	0	2	0	0	0	0	0	0	x	x

Zanedbání péče o zvíře z nedbalosti (§ 303)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet TČ zanedbání	x	2	4	1	2	3	8	2	3	4
Celkem TČ za rok	x	128 093	125 888	74 099	80 676	126 368	114 267	107 292	x	x
Odsouzeno	x	2	4	1	2	3	5	2	3	4
Podmíněný trest OS	x	2	3	1	2	2	3	2	x	x
Nepodmíněný trest OS	x	0	0	0	0	0	0	0	x	x
Obecně prospěšné práce	x	0	0	0	0	1	0	0	x	x
Zákaz činnosti	x	0	0	0	0	0	0	0	x	x
Peněžitý trest	x	0	1	0	0	0	1	0	x	x

Z tabulek je zjevné, že počet spáchaných trestných činů dle § 302, § 303 TZ a § 203 STZ je nepatrný vzhledem k celkovému počtu spáchaných trestných činů za příslušný rok. Z tabulek také vyplývá, že soudy nejčastěji za uvedené trestné činy ukládají právě podmíněný trest odnětí svobody, nepodmíněný trest odnětí svobody ukládají zřídka.

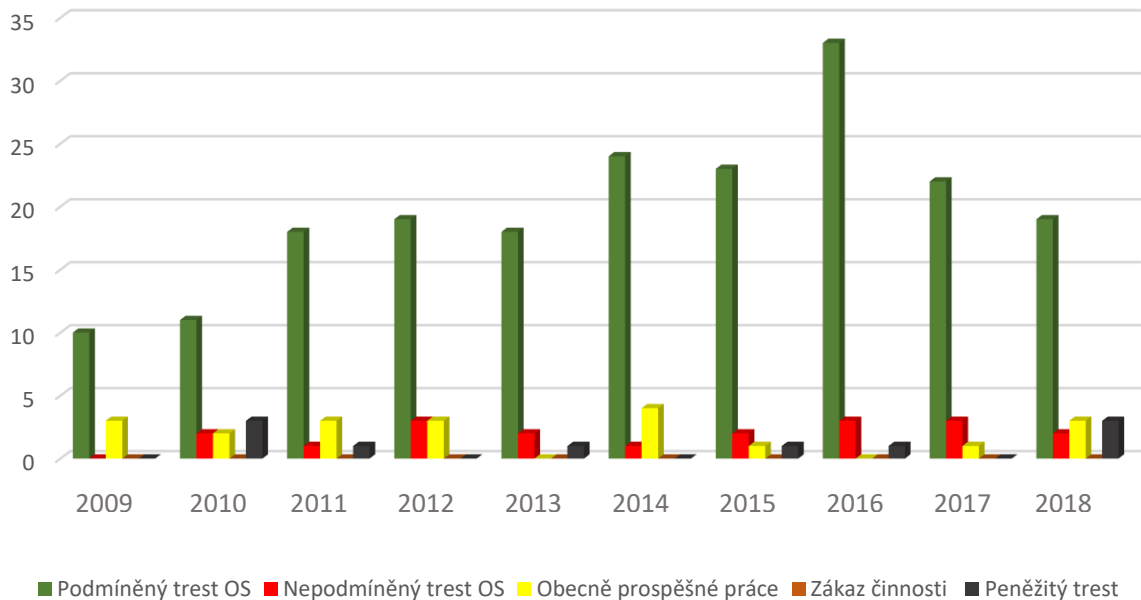

SROVNÁNÍ POČTU TČ DLE § 302 (+ § 203 STZ) A § 303 TZ

Z uvedeného grafu je patrné, že počet spáchaných trestných činů dle § 302 TZ a § 203 STZ je podstatně vyšší, než počet spáchaných trestných činů dle § 303 TZ.

SROVNÁNÍ ULOŽENÝCH TRESTŮ PACHATELŮM TČ DLE § 302 TZ A § 203 STZ

Z grafu je zjevné, že soudy nejvíce ukládají za uvedené trestné činy právě podmíněný trest odnětí svobody. Ostatní druhy trestů ukládají zřídka.

Shrnutí

Diplomová práce se věnuje ochraně zvířat v České republice prostřednictvím trestního práva, tedy nástroji ochrany *ultima ratio*. Cílem této práce je analyzovat českou právní úpravu *de lege lata* v zák. č. 40/2009 Sb., a možný stav *de lege ferenda*. Práce se orientuje, z důvodu jejího požadovaného rozsahu, na trestný čin týrání zvířat dle § 302 a trestný čin zanedbání péče o zvíře z nedbalosti dle § 303 zák. č. 40/2009 Sb.

Diplomová práce je členěna do pěti kapitol. První kapitola je zaměřena na pojem zvíře a s tím souvisejícím pojmem welfare zvířat. Druhá kapitola se týká pramenů právní úpravy, a to na poli mezinárodním, evropském i vnitrostátním. Třetí kapitola je věnována jádru trestněprávní ochrany zvířat v českém právním řádu. Čtvrtá kapitola se zaměřuje na aktuální otázky v rámci ochrany zvířat, konkrétně na kožešinové farmy, množírny, zákaz využívání divokých zvířat v cirkusech, a souvislosti činu týrání zvířat s kriminalitou páchanou na lidech. Pátá kapitola se zabývá komparací zahraničních právních úprav.

Summary

The thesis is dedicated to the protection of animals in Czech Republic by criminal law, which is the *ultima ratio* instrument of the protection. The aim of this thesis is to analyse czech legal regulation *de lege lata* in the Act no. 40/2009 Coll., Penal Code, and the possible situation *de lege ferenda*. The thesis is focused, due to the required extent of it, on the Animal Cruelty (§ 302 Act no. 40/2009 Coll., Penal Code) and on the Neglect of Animal Care out of Negligence (§ 303 Act no. 40/2009 Coll., Penal Code).

The thesis is divided into five chapters. The first chapter is focused on the term animal and on the term animal welfare. The second chapter deals with the sources of legislation, which are international, european, and national sources. The third chapter is related to the criminal-law protection of animals in Czech Republic. The fourth chapter is focused on the current issues in the protection of animals, namely fur farming, puppy mills, a ban on using wild animals in circuses, and the connection between animal cruelty and criminal offences against humans. The fifth chapter deals with the comparison of foreign legal regulations.

Klíčová slova

Týrání zvířat, zanedbání péče o zvíře z nedbalosti, trestný čin, zvíře, welfare zvířat, zvířecí práva, ochrana zvířat, množírny, cirkusy, kožešinové farmy, mezinárodní úprava, evropská úprava, regulace, komparace.

Keywords

Animal cruelty, neglect of animal care out of negligence, criminal offence, animal, animal welfare, animal rights, protection of animals, puppy mills, animal circuses, fur farming, international regulation, european regulation, legal regulation, comparison.